

מדינת ישראל

משרד הממשלה

משרד המשפטים
משרד הכלכלה

משרד

98/23

משרד המשפטים
משרד הכלכלה
משרד המשפטים
משרד הכלכלה
משרד המשפטים
משרד הכלכלה

מדינת ישראל

שם תיק: לשכת השר ש. שטרית - ועדת שרים לענייני
קבורה - הצעות החלטה אודות קבורה אלטרנטי

גל-17402/11

מזהה פריט: 000jsx1

כתובת: 2-113-4-8-7

תאריך הדפסה: 23/01/2018

משרד הממשלה

תיק מס'

מחלקה

תל"י
התשס"ו

השר לענייני דתות
MINISTER OF RELIGIOUS AFFAIRS

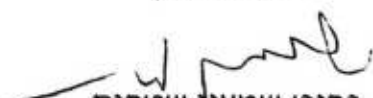
ירושלים, כ' באדר התשנ"ו
26 בפברואר 1996

אל: מר שמואל הולנדר, מזכיר הממשלה

הנדון: הצעה להחלטת ועדת השרים לקבורה שתתקיים ביום 26.2.96

אבקשך להניח ההצעה המצ"ב על שולחן ועדת השרים לקבורה לקראת
ישיבתה הקרובה.

בברכה,

פרופ' שמעון שטרית

הצעה להחלטה

מחליטים

1. המשרד לענייני דתות יתן רשיונות לקבורה אלטרנטיבית לחברות שיבחרו על בסיס הקריטריונים שיאושרו בוועדת השרים לקבורה לבתי העלמין האלטרנטיבים בבאר שבע, בתל רגב, בירושלים, בת"א והמרכז עד 15/3/1996.
2. בנוסף ינתן רשיון לקבורה אלטרנטיבית לקיבוצים או מושבים שברשותם קרקע המיועדת לבתי העלמין כפי שיוחלט ע"י שר הדתות .
באזור ירושלים - לקיבוץ נתיב הל"ה
באזור ת"א והמרכז - לקיבוץ עינת, לקיבוץ בחן וקיבוץ גבעת חיים
באזור חיפה והצפון - לקיבוץ כפר מסריק
3. החברות לקבורה אלטרנטיבית בקיבוצים או במושבים יוכלו להשתמש בחלק מבית העלמין לצורך הקבורה האלטרנטיבית.
4. הביטוח הלאומי ישלם לחברות לקבורה אלטרנטיבית דמי קבורה על פי התעריף של עיר המחוז.
5. המשרד לענייני דתות יתן רשיון לקבורה אלטרנטיבית גם לחברות קבורה רגילה ובלבד שתוקצה לכך חלקה נפרדת בבית העלמין.

דברי הסבר

1. הקריטריונים לבחירת ארבעת החברות לקבורה אלטרנטיבית יאושרו סופית בוועדת השרים לקבורה בתאריך 26/2/1996.
המשרד לענייני דתות לאחר שפירסם שתי מודעות בעיתונות קיבל 18 הצעות מעמותות וגופים פרטיים המבקשים לקבל רשיון לקבורה אלטרנטיבית.
המשרד לענייני דתות הזמין את 18 הגופים והעמותות לראיון ביום ח' באדר התשנ"ו (28.2.1996).
- העמותות והגופים יגישו למשרד לענייני דתות שבועיים מהראיון את בקשתם המנומקת והמבוססת על הקריטריונים בבאר שבע, ירושלים, ת"א והמרכז ותל רגב עד - כד' באדר התשנ"ו (15.3.1996).

2. פיתוח בתי העלמין לקבורה אלטרנטיבית בארבעת האתרים שנקבעו ע"י ועדת השרים יתבצע בלו"ז כדלקמן :

באר שבע - המכרז פורסם בעיתונות ב- 22/2/1996

- סיור קבלנים באתר נקבע ל- 26/3/1996

- וועדת מכרזים תבחר את הקבלן הזוכה ב- 14/4/1996

- העבודה תימשך שלושה חודשים.

תל רגב - התיכנון המפורט יסתיים תוך שלושה חודשים.

- ניתן לגשת למרכז בתנאי שימצא פתרון למימון כביש הגישה

בהיקף של 8 מיליון ש"ח ותקציב לפיתוח שלב א' של בית העלמין בהיקף של 1.5 מיליון ש"ח.

תל-אביב - עדיין אין איתור קרקע.

- מוצע להגיע להסדר כולל עם החברת קדישא ת"א על הקרקעות

ברמת אביב ג' וירקון כאשר במסגרת זו תוקצה קרקע גם לבית העלמין האלטרנטיבי.

זמינות הקרקעות בקיבוצים מאפשרת להתחיל מיד בקבורה אלטרנטיבית בשטח בית העלמין הקים והרחבתו בהמשך ללא מתנגדים. יש לאפשר תחרות בין חברות הקבורה לרווחתם של האזרחים, ולכן מוצע שבכול אזור יהיו שני בתי עלמין לפחות.

3. בתי העלמין לקבורה אלטרנטיבית ישרתו את כל האוכלוסיה מאותו

אזור שתהיה מעוניינית בקבורה אלטרנטיבית.

כיום הביטוח הלאומי משלם דמי קבורה לקבורה רגילה על פי מקום בית העלמין וגודל חברת הקבורה.

מאחר וקבורה אלטרנטיבית עדין לא החלה יש קושי לקבוע את דמי הקבורה על בסיס הקריטריונים לקבורה רגילה לכן מוצע שהתעריף המשולם יהיה על פי מקום מגורי הנפטר לתקופה של חמש שנים אשר בסיומן ניתן יהיה לקבוע תעריף על פי הקריטריונים המקובלים לחברות קבורה רגילות. בנוסף יש לקחת בחשבון את מרחקי הנסיעה הגדולים מכל קצווי האזור שחברות הקבורה תוביל לבית העלמין ולפוצתה גם בסעיף זה.

4. חברות הקבורה הרגילות קוברים כיום בחלקות נפרדות נפטרים שאינם

יהודים או שיהודתם מוטלת בספק בחלקות ל"מסופקים".

יש לאפשר לחברה הרוצה בכך לקבור בחלקות נפרדות נפטרים שאינם מוגדרים כיהודיים.

מוגש ע"י פרופ' שמעון שטרית

השר לענייני דתות
MINISTER OF RELIGIOUS AFFAIRS

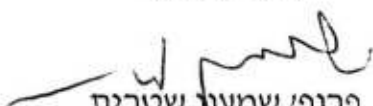
ירושלים, כי באדר התשנ"ו
26 בפברואר 1996

אל: מר שמואל הולנדר, מזכיר הממשלה

הנדון: הצעה להחלטת ועדת השרים לקבורה שתתקיים ביום 26.2.96

אבקשך להניח ההצעה המצ"ב על שולחן ועדת השרים לקבורה לקראת
ישיבתה הקרובה.

בברכה,

פרופ' שמעון שטרית

הצעה להחלטה

מחליטים

1. המשרד לענייני דתות יתן רשיונות לקבורה אלטרנטיבית לחברות שיבחרו על בסיס הקריטריונים שיאושרו בוועדת השרים לקבורה לבתי העלמין האלטרנטיבים בבאר שבע, בתל רגב, בירושלים, בת"א והמרכז עד 15/3/1996.
2. בנוסף ינתן רשיון לקבורה אלטרנטיבית לקיבוצים או מושבים שברשותם קרקע המיועדת לבתי העלמין כפי שיוחלט ע"י שר הדתות .
באזור ירושלים - לקיבוץ נתיב הל"ה
באזור ת"א והמרכז - לקיבוץ עינת, לקיבוץ בחן וקיבוץ גבעת חיים
באזור חיפה והצפון - לקיבוץ כפר מסריק
3. החברות לקבורה אלטרנטיבית בקיבוצים או במושבים יוכלו להשתמש בחלק מבית העלמין לצורך הקבורה האלטרנטיבית.
4. הביטוח הלאומי ישלם לחברות לקבורה אלטרנטיבית דמי קבורה על פי התעריף של עיר המחוז.
5. המשרד לענייני דתות יתן רשיון לקבורה אלטרנטיבית גם לחברות קבורה רגילה ובלבד שתוקצה לכך חלקה נפרדת בבית העלמין.

דברי הסבר

1. הקריטריונים לבחירת ארבעת החברות לקבורה אלטרנטיבית יאושרו סופית בוועדת השרים לקבורה בתאריך 26/2/1996.
- המשרד לענייני דתות לאחר שפירסם שתי מודעות בעיתונות קיבל 18 הצעות מעמותות וגופים פרטיים המבקשים לקבל רשיון לקבורה אלטרנטיבית. המשרד לענייני דתות הזמין את 18 הגופים והעמותות לראיון ביום ח' באדר התשנ"ו (28.2.1996).
- העמותות והגופים יגישו למשרד לענייני דתות שבועיים מהראיון את בקשתם המנומקת והמבוססת על הקריטריונים בבאר שבע, ירושלים, ת"א והמרכז ותל רגב עד - כד' באדר התשנ"ו (15.3.1996).

2. פיתוח בתי העלמין לקבורה אלטרנטיבית בארבעת האתרים שנקבעו ע"י ועדת השרים יתבצע בלו"ז כדלקמן :

- באר שבע - המכרז פורסם בעיתונות ב- 22/2/1996
- סיור קבלנים באתר נקבע ל- 26/3/1996
- וועדת מכרזים תבחר את הקבלן הזוכה ב- 14/4/1996
- העבודה תימשך שלושה חודשים.
- תל רגב - התיכנון המפורט יסתיים תוך שלושה חודשים.
- ניתן לגשת למרכז בתנאי שימצא פתרון למימון כביש הגישה
- בהיקף של 8 מיליון ש"ח ותקציב לפיתוח שלב א' של בית העלמין
- בהיקף של 1.5 מיליון ש"ח.
- תל-אביב - עדיין אין איתור קרקע.
- מוצע להגיע להסדר כולל עם החברת קדישא ת"א על הקרקעות
- ברמת אביב ג' וירקון כאשר במסגרת זו תוקצה קרקע גם לבית
- העלמין האלטרנטיבי.

זמינות הקרקעות בקיבוצים מאפשרת להתחיל מיד בקבורה אלטרנטיבית בשטח בית העלמין הקים והרחבתו בהמשך ללא מתנגדים. יש לאפשר תחרות בין חברות הקבורה לרווחתם של האזרחים, ולכן מוצע שכול אזור יהיו שני בתי עלמין לפחות.

3. בתי העלמין לקבורה אלטרנטיבית ישרתו את כל האוכלוסיה מאותו אזור שתהיה מעוניינית בקבורה אלטרנטיבית. כיום הביטוח הלאומי משלם דמי קבורה לקבורה רגילה על פי מקום בית העלמין וגודל חברת הקבורה. מאחר וקבורה אלטרנטיבית עדין לא החלה יש קושי לקבוע את דמי הקבורה על בסיס הקריטריונים לקבורה רגילה לכן מוצע שהתעריף המשולם יהיה על פי מקום מגורי הנפטר לתקופה של חמש שנים אשר בסיומן ניתן יהיה לקבוע תעריף על פי הקריטריונים המקובלים לחברות קבורה רגילות. בנוסף יש לקחת בחשבון את מרחקי הנסיעה הגדולים מכל קצווי האזור שחברות הקבורה תוביל לבית העלמין ולפוצתה גם בסעיף זה.

4. חברות הקבורה הרגילות קוברות כיום בחלקות נפרדות נפטרים שאינם יהודים או שיהודתם מוטלת בספק בחלקות ל"מסופקים". יש לאפשר לחברה הרוצה בכך לקבור בחלקות נפרדות נפטרים שאינם מוגדרים כיהודיים.

מזכירות הממשלה

ס ד ר ה י ו ם

לישיבת ועדת השרים לענייני קבורה
יום שני, כ"ט בתשרי התשנ"ו - 23.10.95

(בשעה 11:00 במזכירות הממשלה)

דיווחים וקביעת מסגרת להמשך עבודת
ועדת השרים

מצורף בזה חומר רקע כדלקמן:

- דו"ח מאת משרד הפנים בענין טיפול
באתרים לבתי עלמין במטרופולינים:

- תל-אביב וגוש דן, חיפה וירושלים

- דו"ח מאת הטכניון בענין קבורה
יהודית תת-קרקעית

מזכירות הממשלה

ס ד ר ה י ו ם

לישיבת ועדת השרים לענייני קבורה
יום שני, כ"ט בתשרי התשנ"ו - 23.10.95

(בשעה 11:00 במזכירות הממשלה)

דיווחים וקביעת מסגרת להמשך עבודת
ועדת השרים

מצורף בזה חומר רקע כדלקמן:

- דו"ח מאת משרד הפנים בענין טיפול
באתרים לבתי עלמין במטרופולינים:

תל-אביב וגוש דן, חיפה וירושלים

- דו"ח מאת הטכניון בענין קבורה
יהודית תת-קרקעית

משרד הפנים - מינהל התכנון

דו"ח על טיפול באתרים לבתי עלמין במטרופולינים

תל-אביב וגוש דן, חיפה וירושלים

ב-11.2.88 אושרה תכנית המתאר הארצית לבתי עלמין (תמ"א/19). התכנית ייעדה שטחים לבתי עלמין יהודיים בשלושה אזורים מטרופוליניים - תל-אביב, חיפה, ירושלים וקבעה קריטריונים לאיתור שטחים לבתי עלמין, הנחיות תכנוניות ונוהלים להקמתם.

מכיוון שתמ"א/19 מחייבת הכנת תכניות מפורטות ומכיוון שמצוקת הקבורה בגוש דן חייבה פעילות נמרצת למציאת פתרונות - דהיינו שטח זמין לקבורה - הוקמה וועדת שרים לבתי עלמין בגוש דן שהטילה על וועדת מעקב בראשות משרד הפנים לעקוב אחר החלטותיה (החלטת ממשלה מיום 6.8.87).

מימוש תמ"א/19 בשלושת האזורים המטרופוליניים - גוש דן, חיפה וירושלים נתקל בקשיים וגם כעת קיימת בחלק מהם מצוקת שטחים. למרות שתמ"א/19 איתרה שבעה אתרים לבתי עלמין בגוש דן, הוקם על פיה עד היום רק בית עלמין "הירקון" בפתח-תקוה. ליתר האתרים לא קודמו תכניות מסיבות שנעמוד עליהן בהמשך.

משרד הפנים מטפל בנושא בתי העלמין בשלושה מישורים: א. תמ"א/19 - ועדת עורכים לטיפול בהצעות לשינויים. ב. ועדת מעקב לבתי עלמין בגוש דן; ג. תאום ברמת המנכ"לים - גיוס תקציב למחלף גישה לבית עלמין "הירקון".

א. תל-אביב וגוש דן

להלן פרוט האתרים שנקבעו בתמ"א/19 באזור גוש דן:
מורשה, מצפון לרמת אביב ג', חולון, גן-רוה, געש, קסם, אזור וברקת.

1. הרחבת בית העלמין בקרית שאול

ההרחבות מצפון ומדרום אושרו, והשטח שהתווסף הולך ומתמלא.

2. אתר "מורשה" (בית עלמין "הירקון")

התכנית לבית העלמין פורסמה להפקדה ביום 15.4.90. ב-24.2.91 החליטה הועדה המחוזית מרכז לתת תוקף לתכנית. כדי להתגבר על הקשיים במימוש האתר והגישה אליו התערב שר הפנים אישית לקבלת הסכמת הרשויות המקומיות והמשרדים הממשלתיים הנוגעים בדבר. הושגה הסכמה כי עלות ביצוע המחלף על דרך 5 ודרכי הגישה לבית העלמין תחולק בין נתיבי אילון, מע"צ, חברה קדישא והרשויות המקומיות המשתמשות באתר (החלטה מ-23.5.91).

למרות קשיים בביצוע דרכי הגישה הוקם בית עלמין והוא מתמלא בקצב מהיר. ההחלטה מ-23.5.91 לא כובדה והנושא הגיע שנית אל שולחנו של מנכ"ל משרד הפנים.

בברור שנעשה לאחרונה עם חברת "נתיבי אילון" הסתבר כי עלות המחלף הינה כ-70 מליון ש"ח וכי משרד התחבורה מוכן להשתתף ב-70% מהעלות, מע"צ 15%, חברה קדישא תשתתף ב-3 מליון ש"ח. בסכום הנותר של כ-7 מליון ש"ח אמורות להתחלק הרשויות המקומיות.

בישיבה שהתקיימה בלשכת מנכ"ל משרד הפנים ב-13.6.95 ובוועדת המעקב ב-13.7.95 התקבלו החלטות מחודשות ומותאמות לסכומים עדכניים ובעקבותיהן יצאו פניות:

א. אל הממונה על מחוז תל-אביב עם בקשה לדאוג להשתתפות הרשויות מקומיות בהקמת המחלף והעמדת הסכום הדרוש כהלוואה.

ב. אל עיריית תל-אביב - על העברה לפתח-תקוה את הסכום הדרוש להקמת הדרך המקשרת בין בית העלמין לפתח-תקוה.

ג. אל מינהל מקרקעי ישראל - לדאוג להעלות את נושא הקצאות שטח לבית עלמין חדש כמורשה במועצת מינהל מקרקעי ישראל.

3. האתר מצפון לרמת-אביב ג'

בוועדת שרים מיום 20.7.87 נתקבלה החלטה ש"אתר זה ימומש כבית עלמין רק אם בעת הצורך המעשי יתכרר ויוחלט על-כך בוועדת המעקב מבלי לפגוע בהסדרים שנקבעו בהסכם שבין עיריית תל-אביב-יפו לבין החברה קדישא של תל-אביב-יפו.

אם יוחלט לממש אתר זה כבית עלמין תחל הקבורה בחלק הצפוני של השטח הרחוק ככל האפשר מבנייני רמת-אביב ג'.

מוסדות התכנון ומשרד הפנים שלימו את ההליכים לאישור תכניות מפורטות באתר זה לא יאוחר מחודש יוני 1988.

לאחר אין עדיין תכנית מפורטת מאושרת ולכן אינו זמין כי בינתים אושר אתר "הירקון". לא ננקטו הליכים לביטולו בתמ"א/19. עיריית תל-אביב מעוניינת מאוד בביטול האתר בתמ"א/19. עפ"י החלטה שנתקבלה בוועדת המעקב (15.2.93) הכינה עיריית תל-אביב "ניתוח מקיף של שטחי הקבורה העתידיים הדרושים לגוש דן עפ"י תחזיות גידול אוכלוסיה והצרכים הנוכעים מהן". עפ"י ניתוח זה אין צורך באתר שמצפון לרמת-אביב ג'.

ועדת המעקב בהחלטתה מיום 25.10.93 ביקשה עידכונים לניתוח מהחברה קדישא, שצדדה בהשאתו אולם הנושא לא טופל ע"י החברה קדישא ולא הוחזר אל שולחנה של ועדת המעקב.

4. בית עלמין "הדרום" (חולון)

בוועדת השרים מיום 20.7.87 נתקבלה החלטה: "א. החברה קדישא של תל-אביב-יפו תמשיך להסב 25 דונם ממשטחי דשא לצורך הקבורה בבית עלמין זה.

ב. מינהל מקרקעי ישראל יפעל בהקדם האפשרי להחזרת החזקה של השטח בן כ-12 דונם ממזרח לבית עלמין (מפעל "אשקובית") לידי בעליו".

עד היום לא הוחזרה למינהל מקרקעי ישראל החזקה על שטח בן כ-12 דונם ולא נתקבלה תגובתו של עו"ד מפעל "אשקובית" לפנייה של חברה קדישא.

חברה קדישא טוענת שבבית העלמין יש קרקע נוספת שמיועדת לקבורה אבל עדיין לא מומשה כי נתפסה לצרכים אחרים.

ועדת המעקב בישיבה מיום 13.7.95 ביקשה מחברה קדישא להכין דיווח כתוב בנושא, וחזרה וביקשה ממינהל מקרקעי ישראל לעזור לחברה קדישא לשריין את הקרקע לקבורה.

5. אתר "דרך אשדוד" (גן רווה)

בוועדת השרים מיום 20.7.87 נתקבלה החלטה: "להטיל על רשויות התכנון להמשיך, לקדם ולהשלים את מימוש האתר לבית עלמין אזורי על פי תכנית המתאר הארצית ובמסגרת האישור של הועדה לשמירה על קרקע חקלאית, כמו-כן לרשום את הודעת הצוות כי האתר בגן רווה אינו מהווה חלופה מלאה כבית עלמין יחידי בגוש דן, אך הוא מהווה פתרון חלקי עבור נפטרים מדרום גוש דן."

לפי החלטות ועדת עורכי תמ"א/19 וועדת מעקב (15.2.93, 19.7.94) חברה קדישא הגישה תכנית מפורטת לאתר אשר מופיע בתמ"א/19. הועדה המחוזית המרכז דנה בנושא ביום 26.7.95 והחליטה לדון שוב תוך 45 יום לאחר קבלת התיחסות משרד הבריאות, המשרד לאיכות הסביבה, משרד התחבורה, הועדה המקומית "שורקות" ומינהל מקרקעי ישראל.

אלא שמינהל מקרקעי ישראל מטפח את הרעיון להקים את בית העלמין בשטח אחר שבתחום פלמחים. לפי החלטת ועדת מעקב (25.10.93) נעשו בדיקות לגביו, אבל לא הוכח בינתיים כי הוא בר מימוש. ועדת המעקב החליטה להנחות את הועדה המחוזית והחברה קדישא להמשיך בהליך האישור לאתר המקורי המופיע בתמ"א/19.

6. אתר "געש"

המועצה האזורית חוף השרון לא מעוניינת בהקמת בית עלמין באתר זה. השטח מיועד לבית עלמין נקבע בתמ"א/33 - לדיור מיידי וזמני (מגורונים). אולם זאת רק עד 1996. וועדת המעקב החליטה לא לוותר על פוטנציאל שטח זה לקבורה (25.4.91).

7. יתר האתרים בתמ"א/19 בגוש דן

בהתאם לתמ"א/19 ולאור החלטת ועדת המעקב לבתי עלמין בגוש דן מיום 13.7.95 פנתה החברה קדישא תל-אביב למינהל מקרקעי ישראל בתאריך 14.8.95 בבקשת הרשאה לתכנון לבתי עלמין באתרים: ירקון (שלב ב'), גן רווה, כפר קסם, געש, אזור, ברקת. אולם מינהל מקרקעי ישראל מעוניין לחילופי שטחים לאתר ברקת געש וגן רווה.

ועדת המעקב נועדה לעקוב אחר ביצוע החלטות הממשלה. ההצעות של מינהל מקרקעי ישראל להחליף אתרים מאושרים בתמ"א/19 בהצעות חדשות לבקרים פוגעים בסיכוי מימוש אתרים שאושרו. הטיפול בחלופות מעכב את המימוש של אתרים שאושרו.

ב. חיפה

בתמ"א/19 נקבע בית עלמין אזורי, כסמוך לכפר חסידים.

ב-18.5.95 אושרה תכנית מס' זב/68 שהיא תכנית מפורטת להקמת בית עלמין במטרופולין חיפה, שנמצא כתחום מועצה אזורית זבולון.

בית עלמין זה מיועד לשרת את חיפה, קרית מוצקין, קרית ביאליק, קרית ים, נשר, כפר חסידים, כפר רכסים וקרית טיבעון. התכנית כוללת 2 בתי עלמין: שטח בגודל 305 דונם לצרכי חיפה ושטח בגודל 288 דונם שמיועד לצרכי הקריות. ביניהם קיימת הפרדה ואפשר לראות את השטח כשני בתי עלמין.

בית העלמין יכלול 71 אלף קברים בקבורה רגילה וקבורה בקומות ויפתור את בעיית הקבורה באזור לפחות ב-25 השנים הבאות.

ג. ירושלים

בירושלים הוצע בתמ"א/19 בית עלמין במעלה אדומים אולם עקב עתירה לבג"ץ לא קודמה התכנית והוחלט לחפש אתר חלופי.

מזה מספר שנים מתקיימים דיונים בנושא "בית עלמין חדש בירושלים", הוצעו מספר אתרים, אך טרם התקבלה החלטה סופית בנושא. לפי החלטת ועדת

עורכי תמ"א/19 (26.3.95) משרד הפנים הזמין עבודה לבדיקה השוואתית לאתרים שהוצעו. ב-22.11.95 עתידה להתקיים ישיבה של ועדת העורכים להחלטה בנושא.

מצ"ב נספח א' תמצית השתלשלות הטיפול באתר לבית עלמין בירושלים.

סיכום

למרות שאותרו שטחים בתמ"א/19 ואושרו ע"י הממשלה ברור שללא נחישות חברה קדישא בהגשת התוכניות ומעקב אחר אישורן יש קושי להגיע לכלל אישור. בד"כ הרשויות ישמחו להציע אתר חלופי שלא בתחום שיפוטן כאשר בית עלמין אינו שימוש קרקע אטרקטיבי. גם הצעות ממ"י להמיר אתרים מאושרים בחלופות חדשות לבקרים משבש את עקביות המהלך הסטוטורי.

קיימת בעיה עקרונית יותר שיש להערך להתמודד אתה בטווח הבינוני והארוך. קיים מחסור בשטח ויש תחרות עצומה על קרקעות בעיקר במרכז הארץ ובעיקר באזורים העירוניים והמטרופוליניים הצפופים והגדלים. מול מחסור זה, שילך ויגדל גם הצרכים בשטחי קבורה ילכו ויגדלו.

לכן יש צורך בחיפוש פתרונות בכוון אחר והוא צמצום השטח הדרוש לקבורה - ניצול יעיל של הקרקע על ידי: קבורה נשככות, כגבעות קבורה, בקירות תמך או קבורה תת-קרקעית. משרד הפנים הביא לקבלת החלטה ע"י הרבנות הראשית לקבורה בטרסות.

בשנת 1992 נערכה ופורסמה עבודה כיוזמת הטכניון במימון משרדי הפנים והדתות "קבורה יהודית תת-קרקעית. פיתוח גישה עבור העת החדשה".

העבודה נעשתה ע"י פרופ' גיורא רוזנהויז' ולוותה ע"י וועדת היגוי ציבורית רחבה.

נושא הקבורה התת-קרקעית יגיע למימוש הן מהיותו פתרון מתאים והן מתוך חוסר ברירה הנובע ממגבלות הפתרונות הקיימים. קבורה תת-קרקעית הינה רק פלח מסוים מתוך מגוון אפשרויות הקבורה בקומות.

בעקבות החלטת הרבנות מתבצעת כבר בארץ קבורה בקומות, אך ממדיה קטנים
ובינתיים אינה מקובלת על חלקים גדולים באוכלוסיה.

בישיבת ועדת העורכים ביום 26.3.95 לאחר שהחברה קדישא שהבטיחה לפעול
בענין לא מימשה הבטחתה, בקשה הועדה ממנהל מקרקעי ישראל לבצע "בדיקה
חברתית לגבי יישום קבורה בקומות והאמצעים הדרושים כדי להביא את
הרעיון למקובל בצבור."

מצ"ב נספח ב' - פירסום קבורה תת-קרקעית.

95ספטמ1

בית עלמין חדש בירושלים

שנה	מספר התכנית	הערות
1961		מונתה ועדה ע"י הממונה למחוז ירושלים, אשר מנתה אנשי מקצוע ואנשי ציבור על מנת לאתר שטח לבית עלמין בירושלים. הועדה בחרה 6 אתרים ובדקה אותם. לאחר בדיקה מצאה שאתר <u>אורה-עמינדב</u> הוא המתאים ביותר.
1965		בעת הדיון בהתנגדויות החליטה הועדה המחוזית בירושלים למנות ועדה נוספת שתבדוק אלטרנטיבות נוספות. הועדה בדקה ומצאה שאתר <u>אורה</u> ועמידנב הוא האתר הראוי לכך.
1965	יג/152	הופקדה בוועדה המחוזית תכנית לייעוד שטח של 350 דונם לבית קברות בירושלים ברכס לבן (אורה-עמינדב).
1968		נעשתה תכנית אב לירושלים המציעה אתר לבית עלמין בהר חומה.
1975	יג/152	התכנית אושרה.
1977	מי/200	אושרה תכנית מתאר למטה יהודה, שבתוכה מופיע אתר לבית עלמין ברכס לבן (אורה-עמינדב).
1977	תמ"מ/1	אושרה תכנית מתאר מחוזית למחוז ירושלים, בתוכה מופיע אתר לבית עלמין ברכס לבן. לאור ההתנגדות התושבים, מינה מנכ"ל משרד הפנים דאז מר קוברסקי ועדה שתבדוק חלופות למיקום בית עלמין הועדה מצאה את אתר מעלה האדומים מתאים.
1982		אותר שטח בדרך למעלה האדומים כאתר מתאים להקמת בית עלמין.
1983		ראש עיריית ירושלים דאז, מר ט. קולק הודיע בכתב לתושבי אורה עמינדב על ביטול תכניתו להקים בית עלמין באזור רכס-לבן.
1984		הוחל בפתוח בית עלמין באזור הר תמיר, הסמוך להר המנוחות על שטח של 70 דונם. בהר המנוחות נמשך פיתוח השטח עד לגלישת האתר לכביש מס' 1 תוך פגיעה ביער ירושלים. עתודות קרקע הקיימות באזור זה היו אמורות להספיק לתקופה של שנתיים בלבד.
1987	תמ"א/19	אושרה תכנית מתאר ארצית לבתי עלמין מס' 19. בדברי הסבר לתמ"א כתוב: "בירושלים קיימת תכנית להקמת בית עלמין אשר אושרה לפני שנת 1967 באזור המושבים אורה ועמינדב. בינתיים חלו שינויים בגבולות ובהיקף הפיתוח העירוני באזור ותזוזת מרכז הכובד של האוכלוסיה היהודית לכוון מזרח. לפיכך ממליצה התכנית להרחיב את בתי העלמין הקיימים ולפי השיקולים של עלויות הפיתוח, שטח נוסף מוצע ממזרח להר הצופים, מדרום לכביש מעלה אדומים ומחוץ לשטח המוניציפאלי של ירושלים". בתשריטת תמ"א/19 נקבע אתר סכמטי מוצע לבית עלמין במעלה אדומים.

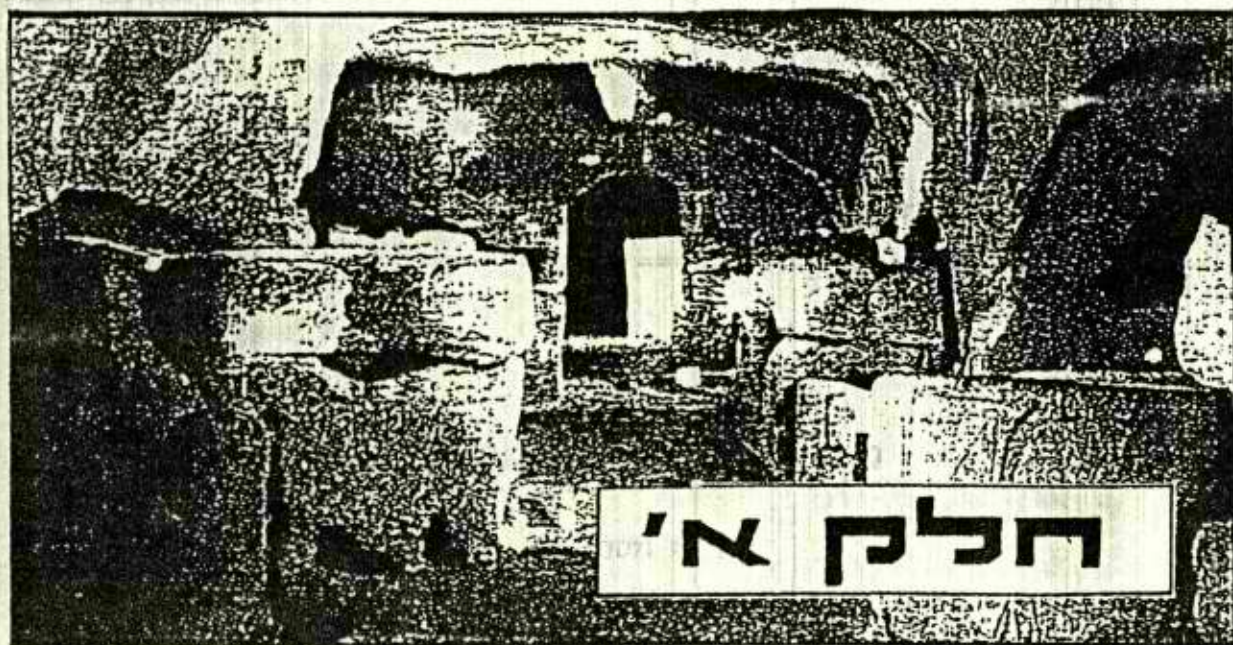
שנה	מספר התכנית	הערות
1988		נתקבלה הרשאת תכנון להקמת בית עלמין במעלה אדומים ממינהל מקרקעי ישראל.
12 ליולי 1989	200/1	אישרה מועצת התכנון העליונה מתן תוקף לתכנית מפורטת להקמת בית עלמין בדרך למעלה האדומים.
1991	200/1	לתכנית זו הוגשה עתירה לבג"צ, שבעקבותיה הוחלט כי על פי עקרונות המשפט הבינלאומי החלים בשטח הנתון לתפיסה לוחמתית קיים קושי בהקמת בית עלמין לתושבי ישראל בתחום איו"ש. עמדת פרקליטות המדינה, לענין הקמת בית עלמין יהודי מחוץ לתחום שיפוטה של מדינת ישראל, היתה שלתכניות אין תוקף חוקי מאחר שאינן מתיישבות עם הוראות הדין וההלכה הפסוקה ועם חובותיהן של הרשויות המוסמכות בישראל.
עם ביטול התכנית להקמת בית העלמין במעלה האדומים, חודשה הפעילות להקמת בית עלמין ברכס לבן.		
27 ל- אוקטובר 1992	מי/774	נתקבלה החלטה על הפקדת תכנית מפורטת לבית עלמית באזור אורה-עמינדב. התכנית הוכנה ע"י צוות בראשותה של אדר' איילה רונאל. שטח בית העלמין הינו 292 דונם והוא מיועד על פי תחשיב הביטוח הלאומי לטווח של 27 שנה. חלקו הצפוני של בית העלמין מיועד ל-"קבורה אלטרנטיבית" מכל הארץ.
1992	י/4336	מועצת בתי עלמין הזמינה תכנית להרחבת בית עלמין בהר המנוחות. התכנית בביצוע ע"י חברה "ארד" בראשות אדר' יוסי דראי. תוספת השטחים לקבורה תספיק לשנתיים. סיום העבודה משוער - יולי שנת 1995.
דצמבר 1992		לפי יוזמת תושבי אורה-עמינדב נעשתה עבודה ע"י אדר' ד. בכרך לאתרים חלופיים להקמת בית עלמין בירושלים. בין 17 אתרים אחרים היה גם אתר הר שלמון, אשר נבחר כאתר המועדף.
ספטמבר 1993		הוגש בג"צ של המושבים נגד הוועדה המחוזית, עיריית ירושלים ומועצת בתי העלמין. בעקבות הבג"צ (4755/93) הוצא צו על תנאי המורה למשיבים לנמק מדוע לא יבטלו את הפקדת התכנית מי/774.
1993	תמ"מ/22/1	נערכה תכנית שינוי מס' 22 לתכנית מתאר מחוזית ירושלים להקמת בית עלמין ברכס שורק (הר שלמון). העבודה נעשתה ע"י צוות בראשותה של אדר' א. רונאל. התכנית כוללת שינויים בתכניות מתאר ארציות: 8, 9, 31 ושינוי לתכנית מתאר מקומית מטה יהודה מי/200.
אוקטובר 1993	תמ"א/19	נתקבלה החלטה ע"י ועדת עורכי תמ"א/19 לבקש מהוועדה המחוזית שתמשיך הבדיקות לקביעת האתר המועדף לבית עלמין בירושלים כך שלמועצה הארצית ניתן יהיה להציג את האתר בקריטריונים ברי מדידה, וכן להגביל הוועדה המחוזית בפרק זמן שיוקדש לענין שלושה חודשים.
ינואר 1994	תמ"מ/22/1	נתקבלה החלטה בוועדה מחוזית: להמליץ בפני המועצה הארצית על הפקדת התכנית ובכפוף לאישור הקלה מתמ"א/31

שנה	מספר תכנית	ה ע ר ו ת
אפריל 1994	תמ"מ/1/22	נתקבלה החלטה בועדה מחוזית: "להכין תסקיר השפעה על הסביבה עבור שטח התוכנית וכביש הגישה כתנאי להפקדת התכנית".
אוגוסט 1994	מי/774	נמשך תהליך שמיעת ההתנגדויות לתכנית ברכס לבן. נתקבלה החלטה בועדה מחוזית: לדחות את ההכרעה עד לאחר סיום שמיעת ההתנגדויות לתכנית.
ינואר 1995	תמ"מ/1/22	נעשה תסקיר השפעה על הסביבה ע"י חברה "א.ש.ל." (איכות סביבה ואקוסטיקה) והוגש לוועדה המחוזית.
ינואר 1995	מי/774	עדיין לא הסתיימה שמיעת ההתנגדויות: נתקבלה החלטה 995 להזמין את מר ש. גמליאלי ואדר' ד. בכרך להמשיך שמיעת ההתנגדויות לתכנית בועדה להשלמת תכניות.
מרץ 1995		נתקבלה החלטה ע"י ועדת עורכי תמ"א/19: (1) להזמין עבודה להשוואת אתרים השונים לבית עלמין חדש בירושלים עפ"י הקריטריונים התכנוניים. (2) לבקש מעיריית ירושלים לאתר ולהציע מספר אתרים חדשים.
מאי 1995		מינהל התכנון הזמין עבודה המדרגת את האתרים השונים עפ"י קריטריונים רלבנטיים לנושא כולל עלות משוערת. העבודה הסתיימה ביום 1.9.95

בס"ד

הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל
הנדסה אזרחית

קבורה יהודית תת-קרקעית

פיתוח גישה עבור העת החדשה

פרופ"ח גיורא רוזנהויז

פרויקט מס' 4 010-00
מוגש למשרד הפנים ומשרד הדתות
תשנ"ב 1992

בס"ד

הנדסה אזרחית

הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל

קבורה יהודית תת-קרקעית בישראל

=====

חלק א'

פיתוח גישה עבור העת החדשה

דו"ח מסכם

פרויקט מס' 0084 - 010

מוגש למשרד הפנים ומשרד הדתות

מאת

פרופ"ח גיורא רוזנהויז

17.1.1991

חיפה

ב' שבט

תוכן:

עמ'

מבוא: מהות הצעת בית הקברות התת קרקעי המודרני.....	1
על מסורות של קבורה.....	18
התקופה המודרנית ומצוקת הקבורה היהודית וחיפוש פתרונות....	34
הפתרון התת-קרקעי.....	47
העיצוב הארכיטקטוני.....	53
המחשה גרפית.....	54
סיכום, ניתוח ומסקנות.....	69
מספר מאמרים הקשורים בנושא.....	75
סימוכין.....	93
סימוכין באנגלית.....	94
דוגמאות למאמרים שהופיעו בעיתונות בנושא בתי העלמין.....	95
התכתבויות שונות בנושא.....	100
הצעות של פונגר ושגיב.....	122
דוחות של ועדת ההיגוי.....	131
פכים שונים מהעיתונות.....	141-155

156.	מבוא.....
157.	הסכמה העקרונית.....
175.	הדרישות מהמהנדס והארכיטקט בפרויקט בית עלמין.....
176.	ההיבטים הגאולוגיים.....
176.	התנאים הטבעיים.....
176.	התאור הטופוגרפי.....
178.	החקירה הגאולוגית.....
178.	ליטוסטרטיגרפיה.....
178.	המבנה הטקטוני.....
178.	אקלים.....
181.	תכונות הסלע.....
188.	תכן ויציבות של סלע במבנה תת קרקעי בסלע מתאים.....
188.	שיקולים ספציפיים.....
188.	מקדם הבטחון.....
189.	אנליזת מאמצים של פתח יחיד.....
206.	הערכת העמודים האנכיים.....
207.	הערכת העמודים האפקיים.....
213.	הנאמצים ליד הצטלבויות.....
221.	הגאומטריה והיציבות של היציאות התת-קרקעיות.....
222.	דיון ומסקנות.....
233.	הארכיטקטורה של הקבורה התת-קרקעית מנקודת הראות ההנדסית.....
233.	תאור חמישה טיפוסי גלריות.....
233.	תכן מפלס איזור קבורה תת-קרקעי.....
241.	מסלול הקבורה.....
241.	דיון והמלצות.....

הערות ביחס לחציבה.....252

סקירה.....252

יתרונות הכריזה המודרנית.....255

הערות ביחס לאורור ותאורה.....258

מערכות אורור המתאימות לתנאים הקיימים.....258

הארה.....264

הבטים כלכליים.....265

סיכום.....268

ספרות מקצועית.....269-283

מהות הצעת בית הקברות התת קרקעי המודרני

בית הקברות התת קרקעי הינו מערך מבנים מתחת פני הקרקע הכולל בתוכו אולמות כניסה, אולמות מרכזיים, אולמות קבורה, דרכי הליכה ודרכים למעבר רכב ממונע. גדלו יכול להגיע לסדר גודל של 20 קומות והוא יכול להיות מקושר למבני קבורה אחרים בצורה מקבילה. באופן זה קיבולו ליחידת שטח יכול להיות גבוה בעד כדי פי 40 מקיבול הקבורה הרגילה לאותה יחידת שטח. זאת למרות ששטח הכניסה קטן יחסית ואינו מהווה מפגע סביבתי ראיתי. הכניסה והמבנה כולו יכולים להיות מפוארים ועדיין העלות יחסית נמוכה עקב החסכון בקרקע ועקב שיטות החציבה הסטנדרטיות. אמנם מחבר השכסט ראה כבר בשנת 1974 את הצורך החד משמעי והבלתי נמנע בקבורה תת-קרקעית (רוזנהויז - 1989, מאמר במבטכניון ומאמר באנגלית בכנס אירופאי על עתיד הבנייה, תמי ריטוב 1990, יאיר כחל 1989), אבל, עתה המצב עלול להפוך ל"שואה" עם הדבר לא יטופל בדך זו, וזאת בהתחשב בגלי העליה מרחבי העולם ובמיוחד מברית המועצות. גם מבחינה חברתית הקערה התהפכה על פיה, במשאל קצר שערך המחבר - תמיד ימצאו אנשים משורות העם שהינם בעלי מחשבה פתוחה והבנה חברתית שיראו בקבורה בקומות תת-קרקעיות פתרון קביל. מאידך, יהיו כאלה כמו הבבא ברוך ביחס ל"עדתו" מצד אחד, ובנוי המצבות מצד שני שיתנגדו לכך עקב החשש להפסדים כספיים.

נושא הקבורה התת-קרקעית יגיע למימוש הן מהיותו פתרון מתאים והן מתוך חוסר ברירה הנובע ממגבלות הפתרונות הקיימים, ולכן חשוב להקדים בפיתוחו. פיתוח הנושא בצורתו המוצעת כאן - כלומר שימוש בתת הקרקע תוך כדי ניצול טכניקות כרייה נובע מגישה שפותחה עדיין לפני גלי העלייה האחרונים. גם אז כבר נראה ברור שהפתרונות המקובלים של "קבורה כפרית" עבר זמנם. עד לפני מספר שנים הגישה המוצעת לא נראתה ברת סיכוי ואילו כיום היא הולכת ומתקבלת יותר ויותר על דעת הציבור. גם מחבר הדו"ח הביא לכתיבת מספר רב של מאמרים בנושא, במיוחד בעיתונות הפופולרית בכדי לתרום לשינוי ההרגלים העכשוויים, אבל, גם מבלי זאת תגובת הציבור והעיתונות לנושא חזקה מאד. באופן דומה ימצא לדעתנו פתרון לנושא חשוב זה

ברמה הכלל מוסדית: משרד הדתות, משרד הפנים, משרד הבריאות, מנהל מקרקעי ישראל, הרבנות הראשית, מרכז השלטון המקומי, ביטוח לאומי, חברה קדישא והציבור היהודי הרחב בישראל ובעולם. הנושא טופל בהתאם לסיכום עם משרדי הדתות והפנים כאשר הדגש היה על המחשה למתכנן ביחס לכל תת-נושא.

במקביל, נציין שלדעת מצדדי קבורה תת-קרקעית הקבורה בטרסות אינה משנה באופן מהותי את בעיית המצוקה בשטחי קבורה מתאימים בטווח של מעל מספר שנים והעיקר בהצגת הנושא הוא פתרון קיצוני שישנה את סדר הגודל הנדרש. מתוך המחקר של רייכמן (1988), שעסק בהיבטים חברתיים של בניית בתי עלמין, מתברר שההפרעה הגדולה ביותר לדיירי איזור בית העלמין היא קשר הראייה ולכן גם פתרונות עיליים מסוגים שונים עדיין יהיו משרד חזותי לפחות בחלק מהכיוונים. לכן גם נראה שקבורה בתת הקרקע פותרת בעייה זו. הנכונות של האוכלוסייה לקבור את מתיה במבנים תת-קרקעיים תגדל אם הארכיטקטורה שלהם תהיה מכובדת והולמת את המעמד. כמו כן אפשר לדאוג לביטוי האינדיווידואלי ריגשי של כל משפחה, כגון האפשרות להנחת פרחים, אבן נר-זיכרון, הגדרת הכיוון, גודל מינימלי של מעברים ורחבות מול הקברים וחיוביות למנהגים יהודיים אחרים. אבל, גם מבלי להכנס לפרטים ארכיטקטוניים, גילו אנשים רבים פתיחות לנושא וסענו שאם הדבר תורם לאיכות החיים של האוכלוסייה ופותר בעיות סביבתיות, הרי היו מוכנים להקבר במבנים תת-קרקעיים. זאת לעומת קבוצה מבוגרת יחסית, שחששה מהנושא והיבטיו התאולוגיים, מבלי להכנס לפרטיו.

מאחר והבעייה היא טכנית בעיקרה והאדריכלים בארץ כמעט ואינם מטפלים בה, מטרותנו היתה להכין תאור רקע מקיף במידת האפשר. כאשר, המתכננים יוכלו לעיין בשתי החוברות המוצעות כנקודת מוצא לתכנון שיביא לביצוע מבני קבורה תת-קרקעיים. במשך הזמן, לכל פרויקט ספציפי יהיה אופי שונה ולשם ביצועו יהיה צורך להקים צוות תכנון שיכלול אדריכלים ומהנדסים, כמו בכל פרויקט בנייה אחר. צוות זה יתחשב בנתונים המתאימים לפרויקט שנמסר לידיה, ככל תכנון מבנים מקובל, אבל עם ידע שונה שלימודו בארץ הוזנח בצורה מחפירה. ואכן, מתוך קריאת החוברות הנוכחיות יתברר לצוותים

השונים שביצוע קבורה תת-קרקעית בקומות הינו בעייה תכנונית פתירה. בכדי להקל על הבנת הנושא, ההסברים טכניים המפורטים בחוברות יתארו את הגישה ביחס למקרה נבחר. לכן החוברות בנויות לפי נושאים שונים היכולים לעניין את המעורבים בתכנון, בהתאם לתוכן העניינים. אין הדו"ח בא לקבוע מסמרות ולהגביל את צוותי התכנון הספציפיים ברעיונותיו ובפתרונותיו, ולכן הוא מהווה בסיס ואפשר יהיה להוסיף לו במשך הזמן שיפורים ובתור שכזה הוא מהווה עבודת חלוץ ישראלית - יהודית וכך יש לראותו. מאידך, תמוהה העובדה שלא נכתבה עבודה כזאת עד כה, בהתחשב בהיבטים המיוחדים של הנדסת הכרייה והארכיטקטורה של מבנים תת-קרקעיים. הייתי מדגיש שלדעתי תוכן החוברות מהווה חומר רקע מספק בהחלט עבור אלה שיש להם השכלה הנדסית ואדריכלית מתאימה, ויהיו קשורים בפיתוח בתי עלמין במבנים תת-קרקעיים, ואין צורך בהרחבת התאור הכללי.

העבודה נעשתה בשיתוף ובהתייעצות עם מומחים שונים אשר חלקם הגדול תרם מידיעתו ומזמנו, מחוסר ברירה ללא תמורה - כך שהשכנוע היה קשה מאד. יחד עם זאת בלט אצל רבים העדר נכונות בולט מהסיבה שהוזכרה ומסיבות נוספות שלא כאן המקום לציין. בין אלה שהשתתפו במחקר אפשר למנות בנוסף אלי את פרופ"ח ישראל לין, פרופ"ח מיכה בורט, הארכיטקט דוד ינאי, הארכיטקט אבי סלע, הארכיטקט ישעיהו אילן, מהנדס הכריה אלכסנדר סטויקה. כמו כן סייעו בידנו עבודותיהם של שגיב, פונגר ורייכמן שטיפלו בהיבטים אחרים וכן עצת הרבנים מהרבנות הראשית, חב"א קדישא, הרשויות המקומיות ועוד. לכן המסקנות לגבי הדיסציפלינות בהם החוברת טיפלה מבוססות על התייעצות עם גורמים מקצועיים בכל תחום. תחומים אלה כוללים גישות ארכיטקטוניות, גישות הנדסיות, מסורת הלכה ודת, היבטי סביבה, היבטי חברה, בניה תת קרקעית וכדומה. יחד עם זאת אנו משוכנעים שמומחים נוספים יוכלו להוסיף להבנת התחומים השונים שהוזכרו בחוברות, לתרום רעיונות תכנון וביצוע ולפרסמם בהתאם ליכולתם. בין הגורמים שיוכלו לתרום בשלב הבא לקידום הנושא יש לכלול את הרשויות השונות שנסיונן יכול להביא לשיפורים. למשל, שיטת הקבורה, סמכות הגופים הבאים במגע עם הציבור היקף ההוצאות

המשוער שיהיה דרוש לאחזקת אתרי הקבורה התת קרקעית, היקף כח האדם הדרוש לאחזקת האתרים, השרותים שהרשות המקומית לספק לאתרי הקבורה, תחומי האחריות, סדרי התאום של הגופים השונים באחזקה ותפעול של אתרים אלה - כגון הרשות המקומית, חברות קדישא, מועצה דתית מקומית, משרד הדתות, חברות קבורה פרטיות לאתרי קבורה פרטיים ועוד בנקודה זו נועצתי בעצתו הנדיבה של המהנדס משה ורדי.

כאמור, טיפול בפרטים חייב להעשות ברמת פרויקט הבודד בכל מקרה ומקרה ולכן בלתי אפשרי להכלילו במסגרת העבודה הנוכחית. כך למשל, כאשר מדובר במרקם החולי של רצועת החוף, הדבר יחייב תוספת תמיכות שאינה נחוצה בסלע, וזאת בהתאם להמלצות מהנדס הכרייה לאחר לימוד הנושא. נראה שבשלב זה שמאחר וטווח הבעיה הוא לכל היותר שנתיים עד שלוש שנים, אין להתלבט ויש להגיע לתכנון מעשי. זאת על ידי מספר אתרים כפרויקט חלוץ הבאה לאחר העיבוד העקרוני המוצע כאן.

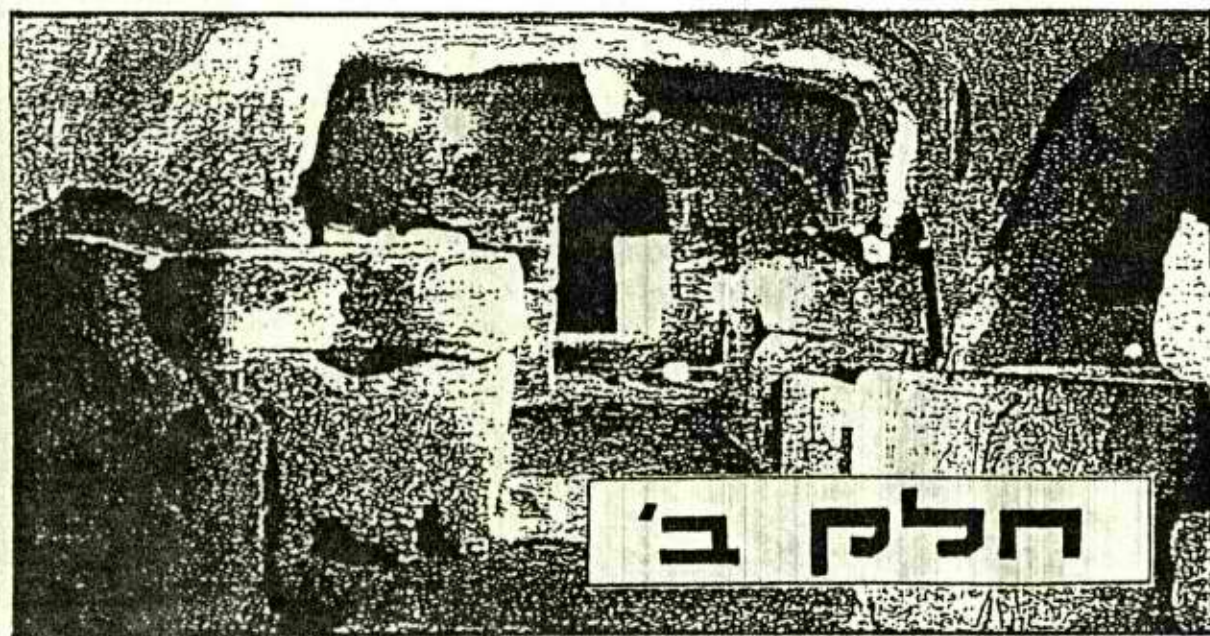
הייתי מוסיף לסיכום הערה אישית: אני רואה בשלב זה את סיום פעילותי בנושא, שהחלה כבר בשנת 1974 מתוך שיקולים שאינם ברורים לי עד היום. יתכן והסיבה לכך שהשקעתי בנושא מזמני ממירצי היתה תחושת הצורך בפיתרון של בעיית שטחי הקבורה בעיקר מסיבות תאולוגיות ומסיבות אקולוגיות. הרעיון כמו שהוא מוצג כאן עומד בפני עצמו ובצורה עצמאית ואין לפגוע בו על ידי השפעות חיצוניות, בבחינת כל המוסיף גורע. אציין שכמות החומר הכתוב ששימש אותי בהצגת הנושא ופתרוננו הינה גדולה מאד ורק מקצתו הובא בהמשך, כאשר כתבות מהעיתונות ופכים שונים הובאו בחוברת הראשונה בכדי להציג רוח דברים ואווירה שנראו לי חשובים מאד למרות שהדיעות הללו נראות כביכול מיותרות ומפריעות בהצגת התחום הרגיש הזה. באופן אישי אשמח אם יוצעו פתרונות נוספים בכיוון זה גם על ידי אחרים, או שיהיה לחוברת שימוש על ידי גופים ממשלתיים שונים תוך גיבוש רעיונותיהם הם. יחד עם זאת, לדעתי מצב התשתית, שפותחה עבור הרעיון שהוצע וגובש כאן, כבר מתאים כרקע לתכנון ולגיבוש רעיונות ארכיטקטוניים ספציפיים, מכרזים וביצוע ויש לתת למבצעים לומר את דברם, כל אחד במומחיותו.

ב. ר. א. ל. ג.

גיורא רוזנהויז

הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל
הנדסה אזרחית

קבורה יהודית תת-קרקעית

פיתוח גשה עבור העת החדשה

פרופ"ח גיורא רוזנהויז

פרויקט מס' 4 010-00
מוגש למשרד הפנים ומשרד הדתות
תשנ"ב 1992

מבוא:

החברה קדישא מתקדמת לקראת קבורה בקומות עקב בעיות של מחסור בקרקע. לכן ההמשך של פיתוח הנושא חייב לעבור לטיפול המעשי של יזמים שונים שיש להקנות להם מושגי יסוד בנושא. מעעבר למושגים אלה יתבצע התכנון הספציפי בהתאם למיטב הבנתם של הנוגעים בדבר. ההיבט המיוחד של הקבורה במבנים תת-קרקעיים הינו הבנייה בתת-הקרקע על מרכיביה השונים שיוסברו בהמשך. לכן, מטרת החוברת הנוכחית אמורה לקדם את מימוש נושא הקבורה במבנים תת-קרקעיים מהיותה "קצה חוט", כמודל ליכולת להקים בית קברות כזה. זהו דבר שיסייע בידי המתכננים מאחר ומדובר כאן בסינכרזה בין ידע הנדסי של כרייה ותכנון בתי עלמין. כריית בתי עלמין תת-קרקעיים בישראל תתפתח בד בבד עם התפתחות הבנייה התת-קרקעית המהווה תהליך הנדסי בלתי נמנע בישראל. הקמת בתי עלמין במבנים תת-קרקעיים הינה בלתי נמנעת כתוצאה מכך שרזרבות הקרקע בישראל מצומצמות ביותר ובמיוחד במקומות בהם צפיפות האוכלוסיה גדולה. בתפיסה התת-קרקעית מדובר על בנייה מודולרית בקומות, כאשר הטופוגרפיה מכתיבה את מספרן, ולכן יש לדון בשלב הביצוע בכל פרויקט לגופו של עניין, אך התוצאה תהיה אלפי קברים לדונם. הקבורה המקובלת מכילה 250 קברים לדונם ולאפיים הרבים של קברים לדונם בקבורה תת-קרקעית יש משמעות רבה עבור הדורות הבאים. כיום הגורמים השונים מנסים לפתור את בעיית הקבורה בדרכים קונווציונליות שזוהי דרך ללא מוצא ושואה בשווה נראה לעיין של שנים במיוחד עקב העלייה המסיבית. הפיתרון המוצע הינו מיוחד בכך שמרכז הכובד שלו הינו כרייה תת-קרקעית ויש בינו ובין קבורה בקומות הבדל עקרוני מבחינות סביבתיות אסתטיות, חברתיות ואחרות. הפיתרון משולב במסורת וכולל היבטים הנדסיים וארכיטקטוניים שיביאו במשותף לפיתרון בר ביצוע, דבר שלו מייחלים הנוגעים בדבר. במונח "בר ביצוע" אנו מתכוונים לפיתרון בעיות הילכתיות והאדמיניסטרטיביות בעזרת אלמנטים הנדסיים וארכיטקטוניים. מאחר וחוברת א' עסקה בהיבטים הארכיטקטוניים והאיכותיים, הרי חוברת זו המכילה מגוון רחב מאוד של נושאים עוסקת בעיקרה בהיבט ההנדסי-גאולוגי. התאור המובא כאן הינו בהתאם לתפיסה ועקרון המנחים את ההצעה הנוכחית - שזהו פרי של שנות עיבוד הנושא בשלבים שונים.

אנו בדקנו את הצעתנו מנקודות המבט בהן יכולנו לתרום מכישורינו ומידיעתנו ובהתחשב במיגבלותינו. תחומים אלה מקיפים ראייה כוללת בתיכנון ארכיטקטוני, הנדסה תת-קרקעית, הנדסת מבנים, הידרולוגיה (ניקוז), גאולוגיה, תברואה, ושיקולים שונים הקשורים באורור, מאור והובלה, וזאת בנוסף לבדיקת העלות ליחידת קבר. מבחינה כלכלית הנשא מכומת כולו - נבדק כמה עולה לחפור, לייצב וכו'. ניסינו כמיטב יכולתנו, כולל בירורים עם יודעי דבר, לדאוג גם להיבט הדתי, אם כי ללא ספק בידי הרבנות הראשית הידע והמומחיות בנושא, ובנקודה זו המלצתה היא הקובעת.

הסכמה העקרונית

בכדי להבהיר את הנושא בצורה כללית, אבל, ללא העיבוד הארכיטקטוני, שהוצג בחוברת א' - הכולל את כל הדיסציפלינות הנוגעות בדבר, נתאר סכמה של ניצול המרחב ההנדסי התת-קרקעי. זהו השלב המובא כאן, המתאר את העקרונות ומהווה הדגמה עקרונית בלבד. בציור מס' 1 מתואר חתך דרך הכניסה ואולמות הקבורה. בהתאם לציור זה נוצל מדרון לשם יצירת כניסה משופעת. כבר מציור זה רואים שמנוצל שטח שאי אפשר היה לנצלו בצורה אחרת - לא לבנייה ולא לגנים וכיוצא בכל אלה. הבדיקה נעשתה לגבי קבורה בסלע בלבד, ובהתאם למקרה זה נבחנה האפשרות למערך קברים גדול בן שבע-עשרה קומות. נבחנו אלטרנטיבות שונות כפי שהדבר יפורט בהמשך. האלטרנטיבה המוצגת בציור היא ג' בסבלה המסכמת המתוארת להלן. אלטרנטיבה זו מאפשרת 12000 קברים לדונם ברוטו, בהשוואה ל 250 קברים לדונם כמקובל בקבורה הרגילה.

בציור מס' 2 מתוארת תכנית אולם הכניסה הכולל משטח החכנסות ליד שער A, בקרבת המשרדים ושרות הובלה. באיזור זה נמצא חניון ל- 80 כלי רכב. היציאה היא משער B ואפשרי גם שימוש במדרגות חיצוניות.

בציור מס' 3 מתואר מערך קברים של קומה אחת מתוך ה-17 שהוצעו באפשרות ג'. הכניסה הינה דרך מנהרה ספירלית ופרוזדורי מעבר לקברים. סידור זה קיים בכל קומה וצורתו מאפשרת התייחסות אישית לסכס הקבורה וקבורה מכובדת ושמורה לדורות. כמובן שאפשר לתכנן אפשרויות גאומטריות אחרות בהתאם לשיקולים ארכיטקטוניים שונים.

בציורים 4,5,6 מתוארים חתכים שונים של המנהרות והחללים של אפשרות ג', הכוללים חתכי מעברים וחתכים באולמות הקבורה. בציור 7 מתוארת תכנית קברים הבנויים מבטון בתוך המנהרה ואילו ציורים 8,9,10 כוללים חתכים עבור שיטה זו, בדומה לשיטה הקודמת. אפשרות זו הוגדרה כ - א'.

בציור מספר 11 מוצגות אפשרויות שונות של קברים בודדים, בהתאם לשיקולים תכנוניים ארכיטקטוניים, כולל פרטי סגירה וחיזוק.

בניית מערך קברים יכולה לכלול אפשרויות הרחבה לעתיד, בהתאם לצורך והתכנון. כך, למשל, אפשר להוסיף למערך בן 12000 קברים מערך נוסף, זהה בגדלו, הנעזר בתשתית הקודמת. הוספת איזור חדש לדוגמה מתוארת בציור מספר 12. התוספת משפרת בהרבה את היחס בין מספר הקברים והשטח הכולל של בית הקברות. בציור מספר 13 מתוארות שתי אפשרויות לסידור הכניסה. כלומר בציור זה ישנו דגש על מנהרת הכניסה ושטחי הקבורה.

צורה עיצובית יותר שנועדה להקל על תחושת המבקרים במקום היא הצורה הקמורה המגבילה את קו הראייה ל-40 מ' בלבד ומונעת את תחושת החלל הארוך - ראה ציור 14.

בעיות שונות הקשורות בקבורה מהסוג הזה ניתנות לפתרון. למשל, אפשר להפריד את תקרת הקומה העליונה מפני השטח על-ידי תקרה כפולה עם מרווח אויר קטן, דבר שימנע טומאה בפני השטח. פרטים אלה שייכים כמובן לתיכנון המפורט ולא יפורטו כאן.

מינהל | מקרקעי | ישראל |
אגף תכנון ופיתוח

מדינת ישראל

קבורה אלטרנטיבית בישראל

סקר ביקוש ואיתור קרקעות

תוכן העניינים

- 1 הקדמה - יורם עבודי - מתאם הפרוייקט אגף התכנון ממ"י
2 פתיחה - אילן אורן - מרכז צוות העבודה - מנכ"ל טרגט בע"מ

פרקים

- 4 פרק 1 - תמצית ההמלצות
21 פרק 2 - ניתוח הביקוש למקומות קבורה
36 פרק 3 - סקר זמינות קרקעות
87 פרק 4 - סיכום ומסקנות

נספחים

- 98 נספח מס' 1 - התפלגות עולי חבר העמים עפ"י ישובים לפי מועד העליה
103 נספח מס' 2 - התפלגות עולי חבר העמים שלא הצליחו להוכיח את יהדותם
105 נספח מס' 3 - הערכת מספר הנפטרים הלא יהודים מקרב עולי חבר העמים
(חמ"ע) עפ"י שנים
112 נספח מס' 4 - הערכת מספר הנפטרים היהודים שיעדיפו קבורה אלטרנטיבית
117 נספח מס' 5 - סקר דעת קהל להערכת ביקוש האוכלוסיה היהודית לקבורה
אלטרנטיבית (בוצע ע"י חנוך סמית)
142 נספח מס' 6 - הערכת ביקוש עבור בני משפחה של עולי חמ"ע ובני משפחה של
יהודים ישראלים שיעדיפו קבורה אלטרנטיבית
147 נספח מס' 7 - ריכוז הביקוש הכללי
152 נספח מס' 8 - עלויות פיתוח
157 נספח מס' 9 - ניהול מושכל של משאבי קרקע לקבורה
174 נספח מס' 10 - ריכוז סיכומי פגישות ומכתבים נלווים

הקדמה

בשנים האחרונות, עלתה לסדר היום הציבורי במדינת ישראל בעיית המחסור באתרי קבורה לעולים שאינם יהודים. או שיש ספק ביהדותם. כמו-כן, נוצר בארץ ביקוש לקבורה יהודית חילונית או ללא טקס אורתודוכסי.

התשתית והממסד שהיו קיימים עד כה במדינת ישראל, לא סיפקו פתרונות לביקושים אלו, ועם פרוץ העליה ממדינות חבר העמים, שבתוכה היה מרכיב לא קטן של אוכלוסיה בוגרת, נוצר חסר שגרם לא אחת לעגמת נפש בקרב משפחות הנפטרים, שראו עצמם יהודים בארצות מוצאם, ושבארץ לא הוכרו כיהודים לצורך קבורת יקיריהם. המשרד לענייני דתות, מצא אמנם פתרונות קבורה בבתי עלמין של הכנסיה ובקיבוצים, אולם אלו היו פתרונות נקודתיים ולא ענו על כל צרכי אוכלוסיית היעד.

מציאות זו, הביאה את ממשלת ישראל להחלטה כי יש לבחון את כל נושא הקבורה הלא יהודית מיסודו, ולמצוא פתרונות – חלקם בטווחי זמן קצרים. לשם כך הוקמה ועדת השרים שהטילה על המשרדים השונים הנוגעים בדבר, לגבש המלצות ולאתר שטחי קבורה. על מינהל מקרקעי ישראל, הוטל איתור הקרקעות.

לאור רגישות הנושא, הוחלט בהנהלת המינהל כי יש לגשת אל המשימה בכמה מישורים:

1. בדיקה פרוגרמטית של היקפי האוכלוסיה הלא-יהודית בקרב העולים, התפרוסת והפיזור שלה, ואיתור ריכוזי אוכלוסיה. הבדיקה כוללת תחזיות לשנות יעד שונות, וכן סקר ביקושים לקבורה יהודית אלטרנטיבית.
2. איתור קרקעות לקבורה בדרגות שונות של זמינות, אשר יתאימו לביקושים ולצרכי אוכלוסיית היעד, וקביעת סדרי עדיפויות לתכנונם והקמתם.
3. תכנון מפורט של בתי עלמין אשר זמינותם לתכנון ופיתוח גבוהה יחסית.
4. הקצאה של הקרקעות לגופים שיורשו על-ידי המשרד לענייני דתות על-פי קריטריונים בהתאם להחלטות ועדת השרים לקבורה, אשר ינהלו, יתפעלו ויתחזקו את האתרים. ההקצאה לא תפגע בהקצאות הקיימות והדרושות לצרכי האוכלוסיה היהודית במדינת ישראל, ותתאים לצרכי אוכלוסיית היעד.

כיום כבר עומד לצאת למכרז, אתר שתוכנן במסגרת המשימה, בסמוך לבית העלמין בבאר-שבע. בתל-רגב שבאיזור חיפה, הוחל בתכנון מפורט של אתר נוסף. כמו-כן, אותרו שטחים בבית העלמין ירקון, בקרית-ענבים ובחיפה, אשר זמינותם לקבורה, גבוהה יחסית.

הדו"ח הסופי המוגש בזה, הוכן באמצעות חברות "נגב פרוייקטים" ו"טרנט", אשר ריכוזו בהנחיית ממ"י צוותי עבודה לאיתור תכנוני-אדריכלי של האתרים ברחבי הארץ, ניהול מו"מ עם רשויות וגופים שונים דוגמת החברה קדישא ורשויות מקומיות, איסוף נתוני האוכלוסיה, ביצוע סקרים, וגיבוש מסקנות והמלצות לביצוע.

תקוותנו כי הדו"ח, שבו הושקע מאמץ רב, יהווה בסיס וכלי עזר לפתרון כולל ומקיף של מצוקת הקרקעות לאתרי קבורה, עבור אוכלוסיית היעד.

יורם עבודי

מתאם הפרוייקט

מינהל מקרקעי ישראל

פתיחה

הקבורה האורתודוקסית היהודית על פי ההלכה מבוצעת על ידי החברות קדישא בישראל לכ-80% מהנפטרים.

לעתים מראה בתי העלמין של החברות קדישא הינו מראה קר של מצבות שיש ללא ירק וטיפוח סביבתי, דבר שעורר התנגדות בקרב תושבים וישובים והביא לכך, שקשה כיום לתכנן בתי עלמין בקרבת ישובים אלו. ההתנגדויות הן רבות וחלק מבתי עלמין שאושרו בת.מ.א 19, לא ניתנים למימוש.

טקס הקבורה האורתודוקסי על פי ההלכה, המבוצע על ידי חברות קדישא, עורר התנגדות מסויימת והביא להקמת עמותת "מנוחה נכונה", שעמדה על זכותה לקבור את נפטריה בטקס אזרחי ובבתי עלמין מטופחים, שאינם מהווים מפגע סביבתי, אלא מקום שנועים יותר להיות בו דווקא בשעות הקשות, שבהן המשפחה וקרוביה מלווים את יקיריהן לדרכם האחרונה.

בחלק מחברות הקדישא בארץ ובמועצות דתיות ומקומיות שלהן רב מקומי, קיימת גישה ליברלית יותר בנוגע לטקס הקבורה וכן יש הקפדה על טיפוח בית העלמין וסביר להניח שבישובים אלו הנטיה לחפש פתרון אחר תהיה מצומצמת יותר.

פסיקת בג"ץ הובילה לכך שהמדינה חויבה להקצות קרקע ל"מנוחה נכונה" באיזור ירושלים, דבר שהוביל את הממשלה להקים צוות שרים מיוחד לקבורה אלטרנטיבית, שהטיל על מינהל מקרקעי ישראל לאתר קרקעות להקמת בתי עלמין לקבורה אלטרנטיבית.

תוך כדי טיפולו של הצוות עלתה לכותרות זעקתם של אזרחי מדינת ישראל עולי מדינות חבר העמים שיהדותם מוטלת בספק ולא ניתן למצוא עבורם מקום קבורה מכובד. כפתרון זמני ודחוק הסכימו מספר קיבוצים ומספר בתי עלמין נוצריים לקבור נפטרים אלו.

חברת טרגט שנשכרה על ידי מינהל מקרקעי ישראל לבצע את הסקר בהנחיית אגף תכנון ופיתוח ועל פי החלטות צוות השרים הציעה להפריד בין הבעיה הבוערת של מצוקת הקבורה לעולים, שיהדותם מוטלת בספק לבין הקבורה האלטרנטיבית.

הפתרון המהיר למצוקת נפטרי העולים נבע מנכונותו של יו"ר החברה קדישא חיפה הרב רוזנטל ומזכיר החברה מר בני הסה להקצות חלקה נפרדת בסמוך לבית העלמין היהודי על קרקע השייכת לחברה קדישא ולקבור את נפטרי העולים באמצעות עמותת בת שהחברה קדישא תקים במיוחד למטרה זו. הרב רוזנטל הוציא פסק הלכה בנושא זה.

פסיקה זו הובילה לפריצת דרך שבעקבותיה הלכו החברה קדישא ת"א וחברות אחרות - בסופו של דבר הודיעו גם הרבנים הראשיים לישראל כי יש לקבור את נפטרי העולים שיהדותם מוטלת בספק.

שר הדתות פרופ' שמעון שטרית הוציא הוראה המתנה את מתן הרשיון לקבורה, בהתחייבות חברות הקבורה לקבור את עולי מדינות חבר העמים שיהדותם מוטלת בספק.

במקביל לפתרון בעיית העולים נמצא פתרון ואותרו קרקעות לבתי עלמין אלטרנטיביים - כמפורט בחוברת זו.

תוך כדי חיפוש פתרון לבתי עלמין אלטרנטיביים הצטיירה בפני צוות השרים תמונה עגומה מאוד לגבי מצב בתי העלמין והקצאת הקרקעות לחברות קדישא לקבורה אורתודוקסית, דבר שהוביל להרחבת המנדט של צוות השרים לוועדת שרים שתקבע מדיניות לכלל בעיות הקבורה במדינת ישראל.

ברצוני להודות לחברי לצוות ולוועדת ההיגוי אשר תמכו ועשו מלאכתם נאמנה ובמיוחד ליורם עבודי, מתאם הפרוייקט שסייע רבות בהנחיית הצוות ובהכנת חוברת זו.

אילן אורן

מנכ"ל "טרגט"

צוות ההיגוי לפרוייקט

מר עוזי וכסלר – מנהל מינהל מקרקעי ישראל
גברת אנדה בר – סגנית מנהל אגף תכנון ופיתוח ממ"י
מר יורם עבודי – מתאם הפרוייקט, אגף תכנון ופיתוח ממ"י

צוות העבודה

מר אידל אליעזר – מנהל הפרוייקט – חברת "נגב פרוייקטים"
מר אילן אורן – מרכז צוות העבודה – מנכ"ל "סרגט"
מר אברהם סנפירי – כלכלן
מר ברוך בורוכוב – כלכלן
גברת איילה רוייטמן – כלכלנית
מר אורי פונגר – אדריכל
מר טוביה שגיב – אדריכל

פ ר ק 1

תמצית והמלצות

כללי

מדינת ישראל באמצעות מינהל מקרקעי ישראל התבקשה, על פי פסיקת בג"ץ, להקצות קרקע לקבורה אלטרנטיבית חילונית לעמותת "מנוחה נכונה" באזור ירושלים.

ממשלת ישראל מינתה צוות שרים לקבורה אלטרנטיבית שהנחתה את משרדי הממשלה הנוגעים בדבר לגבי הפעולות הנדרשות לפתרון הבעיה.

במקביל להחלטת הממשלה לטפל בקבורה אלטרנטיבית התעוררה בעיה קשה וחריפה לגבי קבורתם של עולי מדינות חבר העמים (חמ"ע) שיהדותם מוטלת בספק ועבורם לא נמצא בית עלמין מתאים העונה לקריטריונים המקובלים.

המטרה הראשונה היתה למצוא פתרון מהיר ומיידי לקבורתם של עולי חבר העמים בטווח הקצר, ואיתור קרקעות לתכנון ומציאת פתרון לטווח הבינוני והארוך.

העבודה בוצעה בשני שלבים שאוחדו בשלבים הסופיים של העבודה:

שלב א': בדיקת היקף אוכלוסיית היעד

1. בדיקת הנתונים במשרד הפנים, משרד הקליטה, הסוכנות היהודית, משרד הדתות, הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ומקורות נוספים.
2. בדיקת הפריסה הגיאוגרפית לאחר קביעת היקף האוכלוסיה.
3. קביעת מספר האתרים הנדרשים.
4. קביעת גודל האתרים ופיזורם.

שלב ב': סקר זמינות קרקעות

1. סקר זמינות קרקעות בממ"י והרשויות המקומיות להגיע למצב של 8 עד 10 אתרים בפריסה ארצית.
2. בדיקת אפשרויות המקובלות מבחינה תכנונית סביבתית וזמינות תשתיות.

שלב ג': איחוד ההיצע והביקוש

1. איתור הצרכים בכל רחבי הארץ, להם אין פתרון בשלב המיידי.
2. גיבוש פתרון לטווח הבינוני והארוך.

1. מטרת העבודה

1.1 לאור המחסור בבתי קברות לאוכלוסיית העולים הלא יהודים, הוחלט במינהל מקרקעי ישראל על ביצוע הצעדים הנדרשים לאיתור, תכנון והקצאה של בתי קברות שיוחדו למטרת קבורה של עולים שלא מוגדרים כיהודים ו/או יהודים המעוניינים בקבורה אלטרנטיבית.

מטרות עבודה זו הן:

1.1.1 בדיקת היקפי האוכלוסיה שעבורה דרושים בתי עלמין אלטרנטיביים.
1.1.2 בדיקת התפרוסת של אוכלוסיית היעד ברחבי הארץ תוך הצבעה על ריכוזי האוכלוסיה.

1.1.3 קביעת הביקוש לאתרי קבורה אלטרנטיביים.
1.1.4 סקר זמינות קרקעות בכלל רחבי המדינה לקבורה אלטרנטיבית.
1.1.5 הגשת המלצות בדבר פיתוח והקצאת הקרקעות.

1.2 התוכנית נועדה לענות על צרכי אוכלוסיות היעד הבאות:
1.2.1 תושבי מדינת ישראל שאינם מוגדרים כיהודים.
1.2.2 תושבי מדינת ישראל יהודים המעוניינים בטכס דתי לא אורתודוכסי ו/או מעוניינים בטכס שאינו דתי.
1.2.3 בני זוג או קרובי משפחה של האוכלוסיות המפורטות בסעיפים הקודמים.

2. שיטת העבודה

2.1 ניתוח אוכלוסיית העולים מחבר העמים, בעיקר משנת 1989, תוך התבססות על נתוני המשרד לקליטת העליה והלמ"ס.

הניתוח נערך על בסיס חלוקת האוכלוסיה עפ"י מחוזות, בשיטה הבאה:

2.1.1 הערכת מספר העולים בכל מחוז והערכת מספר העולים שלא הצליחו להוכיח את יהדותם. כמו כן, הונחו הנחות לגבי העולים מחמ"ע שיגיעו בשנים 1995–2014.
2.1.2 הערכת אחוז הנפטרים מקרב העולים הלא יהודים בכל אחת מהשנים. זאת, על בסיס ממוצע גילאי העולים, אחוז הנפטרים בישראל בכלל ובאוכלוסיה היהודית בפרט, גילאי הנפטרים ועוד.
2.1.3 הערכת מספר הנפטרים הלא יהודים בכל מחוז ב-10 וב-20 השנים הקרובות.

2.2 הערכת צרכי הקבורה של הגרעין האידאולוגי היהודי, שמעוניין בקבורה החורגת מהטקס האורתודוכסי הרגיל.
זאת, על בסיס סקר טלפוני שנערך ע"י מכון חנוך סמית.

2.3 הערכת צרכי הקבורה והביקוש קרובי משפחה של האוכלוסיות המפורטות בסעיפים 2.1–2.2.

2.4 ביצוע סקר קרקעות וזמינות:

2.4.1 איתור בתי עלמין וקרקעות שיכולות לשמש בתי עלמין לאוכלוסיות הרלוונטיות.

2.4.2 ליקוט מידע מוועדות מקומיות; ועדות מחוזיות, מחוזות מנהל מקרקעי ישראל; המשרד לאיכות הסביבה; הקרן לשיקום מחצבות, הנהלות חברה קדישא.

2.4.3 שקלול המידע שהצטבר על סמך הפרמטרים הבאים: תכניות ארציות; תכניות מחוזיות; תכניות מקומיות; בעלויות; מצב טופוגרפי; דרכי גישה; אוכלוסיית יעד; ניצול מושכל של משאבי הקרקע וזמינותם.

3. תמצית הממצאים וההמלצות

3.1 במהלך השנים האחרונות נוצר ביקוש הולך וגדל לשרותי קבורה ובתי עלמין אלטרנטיביים.

זאת, לאור מספר תהליכים שהולכים וצוברים תנופה:

3.1.1 גל העליה שהגיע (בעיקר משנת 1989) הביא עולים חדשים, לרוב מחבר העמים, שאינם יהודים ונזקקים לבתי עלמין חלופיים לאלה הקיימים ברוב הארץ.

3.1.2 התפתחות וצמיחת היהדות הקונסרבטיבית והרפורמית בישראל, בעיקר במרכז הארץ ובצפונה. יהדות זו מהווה צרכן מרכזי של טקסים החורגים מהטקס האורתודוכסי ולכן לא ניתן לערוך טקסים אלה במרבית בתי העלמין.

3.2 בהתאם למפורט בגוף העבודה, להלן מוצגות שתי אלטרנטיבות לגבי רמות הביקושים לקבורה אלטרנטיבית לטווח תכנון של 10 ו-20 השנים הקרובות.

מומלץ לאמץ את האלטרנטיבה הריאלית - כמפורט להלן:

אלטרנטיבה ריאלית		אלטרנטיבה מינימליסטית		
לשנים 1995-2004	לשנים 1995-2004	לשנים 1995-2014	לשנים 1995-2004	
3,093	1,03	3,093	1,063	מחוז ירושלים
5,224	2,533	2,475	1,200	עולי חמ"ע לא יהודים
726	192	497	122	קבורה אלטרנטיבית
9,043	3,788	6,065	2,385	קרובי משפחה
				סה"כ למחוז
6,086	2,091	6,086	2,091	מחוז צפון
3,811	1,881	1,838	890	עולי חמ"ע לא יהודים
896	216	726	164	קבורה אלטרנטיבית
10,863	4,188	8,650	3,145	קרובי משפחה
				סה"כ למחוז
7,150	2,456	7,150	2,456	מחוז חיפה
5,224	2,533	2,475	1,200	עולי חמ"ע לא יהודים
1,108	270	879	200	קבורה אלטרנטיבית
13,482	5,259	10,503	3,856	קרובי משפחה
				סה"כ למחוז
8,642	2,968	8,642	2,968	מחוז המרכז
14,927	7,236	7,070	3,428	עולי חמ"ע לא יהודים
2,056	546	1,402	346	קבורה אלטרנטיבית
25,625	10,750	17,114	6,742	קרובי משפחה
				סה"כ למחוז
9,302	3,195	9,302	3,195	מחוז תל-אביב
23,883	11,578	11,313	5,484	עולי חמ"ע לא יהודים
2,863	786	1,817	467	קבורה אלטרנטיבית
36,048	15,559	22,432	9,145	קרובי משפחה
				סה"כ למחוז
9,482	3,257	9,482	3,757	מחוז דרום
6,568	3,184	3,110	1,508	עולי חמ"ע לא יהודים
1,439	349	1,152	261	קבורה אלטרנטיבית
17,489	6,790	13,744	5,026	קרובי משפחה
				סה"כ למחוז
43,755	15,029	43,755	15,029	סה"כ ארצי
59,708	28,945	28,282	13,711	עולי חמ"ע לא יהודים
9,087	2,360	6,473	1,560	קבורה אלטרנטיבית
112,550	46,333	78,510	30,300	קרובי משפחה
				סה"כ למחוז

4. ההשלכות הקרקעיות של האלטרנטיבה הריאלית מבחינת הביקושים לקרקע מוצגות להלן:

א. בקבורת שדה (220 קב' לדונם)

האיזור	טווח של 10 שנים	טווח של 20 שנים
ירושלים	17.22	41.11
צפון	19.03	49.38
חיפה	23.90	61.28
מרכז	48.86	116.47
תל-אביב	70.72	163.86
דרום	30.86	79.49
סה"כ	210.59	511.59

ב. בקבורה רווייה (700 קב' לדונם)

האיזור	טווח של 10 שנים	טווח של 20 שנים
ירושלים	5.41	12.90
צפון	5.98	15.52
חיפה	7.51	19.26
מרכז	15.36	36.60
תל-אביב	22.23	51.50
דרום	9.70	24.98
סה"כ	66.19	160.79

ג. קבורה מעורבת

קבורה רווייה שליש, כפולה שליש ורגילה שליש (450 קברים לדונם)

האיזור	טווח של 10 שנים	טווח של 20 שנים
ירושלים	8.49	20.09
צפון	9.30	24.14
חיפה	11.68	29.96
מרכז	23.89	56.94
תל-אביב	34.57	80.11
דרום	15.09	38.86
סה"כ	102.95	250.11

לאור המצוקה הקרקעית מחד ואישור הגופים ההלכתיים בנושא הקבורה הרווייה מאידך, אנו ממליצים לאמץ את אלטרנטיבה ג'.

הגדרות: קבורת שדה: 220 קב' לדונם
קבורה כפולה: 440 קב' לדונם
קבורה רווייה: 700 קב' לדונם ויותר
קבורה מעורבת: 450 קב' לדונם

5. ניתוח זמינות הקרקעות וסקר הקרקעות שמוצג בפרק מספר 3, מעלה את המסקנות הבאות:

א. סה"כ היצע הקרקעות וזמינותן לפיתוח בטווח הקצר.

האיזור	היצע הקרקעות בדונמים	קרקע זמינה לפיתוח דונמים	אתר
ירושלים	163*	40	נתיב הל"ה
חיפה והצפון	189	50	תל רגב
מרכז ות"א	230	40	מורשה-רווה
דרום	40	40	באר-שבע
סה"כ	622	170	

* כולל גם את רכס שורק (הר שלמון) ורכס לבן (אורה עמינדב)

ב. על מנת לתת פתרון מיידי לבעיית קבורה של עולים שיהדותם מוטלת בספק, להלן פרוט חלקות קבורה בבתי עלמין קיימים שאמורות לתת פתרון מיידי לפיתוח בתי העלמין האלטרנטיביים שבסעיף 5א'.

מס. קברים בקבורה					מחוז
מס.	קברים בקבורה	דונם	אתר	מחוז	
500	250	1	קרית ענבים	ירושלים	
2,500	1,000	4	נצרת עילית כרמיאל	צפון	
2,100	750	3	בי"ק-חיפה	חיפה	
3,500	1,250	5	ירקון	מרכז תל-אביב	
1,150	350	4.5	אשקלון באר שבע	דרום	
9,750	3,600	17.5	סה"כ	סה"כ צרכנים	

6. סיכום, מסקנות והמלצות:

6.1 ההיצע מול הביקוש הוא:

קרקע זמינה לפיתוח היצע בדונמים	* ביקוש בדונמים		האזור
	טווח תכנון של 20 שנים	טווח תכנון של 10 שנים	
40	20.09	8.49	ירושלים
50	54.10	20.98	חיפה והצפון
40	137.11	58.46	ת"א והמרכז
40	38.86	15.09	דרום
170	250.11	102.95	סה"כ

* שילוב של שליש קבורה רוויה; שליש קבורת שדה; ו-שליש קבורה כפולה (450 קב' לדונם)

- בהתאם לטבלה אנו רואים כי קיים פתרון קרקעי לביקושים שיכולים להיווצר בטווח של 10 שנים וגם לטווח תכנון של 20 שנים, להוציא איזור מרכז ותל-אביב.

- הפתרון המוצע לאזור ת"א והמרכז יהיה במסגרת איתור הקרקעות לבתי העלמין הרגילים שגם הם במצוקה קרקעית קשה באזור זה.

- האפשרויות המוצעות הן בפלמחים או באתר המחצבות הנטושות בברקת.

6.2 להלן המלצתנו לתכנון מפורט וביצוע של בתי עלמין מתוך המוצג בפרק סקר הקרקעות.

האזור	ב י ק ו ש ב ד ו נ מ י ם		היצע בדונמים עפ"י סדר עדיפויות וקדימויות
	טווח תכנון של 10 שנים	טווח תכנון של 20 שנים	
* ירושלים	8.49	20.09	נתיב הל"ה 40 מס' דונמים
חיפה והצפון	20.98	54.10	תל-רגב שלב א' 27
			תל-רגב שלב ב' 23
			מכר ג'דידה 19
סה"כ			69
ת"א והמרכז	58.46	137.11	רמת השרון 20
			גן רווה 20
			פלמחים 70
			ברקת 70
סה"כ			180
דרום	15.09	38.86	באר שבע - שלב א' 40
סה"כ	102.95	250.11	329

* פתרון זמני בנתיב הל"ה עד לאישור התוכנית רכס שורק (הר שלמון) או רכס לבן (אורה עמינדב)

6.3 להמשך העבודה ועל מנת להשיג את התוצאות האופטימליות, להלן המלצותינו:

- א. לתכנן את בתי העלמין האלטרנטיביים בארבעה איזורים ועל פי סדר הקדימויות המפורט בסעיפים הקודמים, באחריות אגף התכנון והפיתוח ממ"י.
- ב. לפרסם מכרזים לביצוע אתר אחד מידי בכל איזור, עם גמר התכנון וגיוס מקורות המימון, באחריות המשרד לענייני דתות.
- ג. לבחור במכרז קבלן זוכה לתפעול בתי העלמין האלטרנטיביים, בהתאם ובכפוף לקריטריונים שנקבעו ע"י ועדת השרים ומשרד הדתות, באחריות המשרד לענייני דתות.
- ד. קיים צורך בתקצוב עלויות הפיתוח של בתי העלמין האלטרנטיביים בסך כולל של כ-40 מיליון ש"ח לטווח תכנון של 20 שנה (בקבורת שדה). שיטת הקבורה שתיבחר תשפיע על עלויות הפיתוח. ככל שהקבורה רוויה יותר עלות הפיתוח גבוהה יותר אך שטחי הקרקע קטנים באופן משמעותי עד כדי שליש מקבורת שדה הנהוגה כיום.
- ה. לקבוע שבתכנון חדשות ובתכנון להרחבת בתי עלמין קיימים ברחבי הארץ יוקצה שטח של 10% לפחות לקבורה אלטרנטיבית.
- ו. להקצות קרקע לבתי עלמין אלטרנטיביים חדשים על פי מפתח של שליש קבורה רוויה, שליש קבורה כפולה ושליש קבורת שדה. להלן קבורה מעורבת.
- ז. לקבוע בהנחיות לתכנון בתי עלמין בכלל ואלטרנטיביים בפרט קריטריונים ברורים לשמירה על איכות הסביבה הנוף והגינות.
- ח. לקבוע קריטריונים ברורים במסגרת הביטוח הלאומי או הרשויות המקומיות למימון אחזקת בתי העלמין לדורות כך שישתלבו בסביבה ולא יהיו מפגע סביבתי.

הגדרות: קבורת שדה: 220 קב' לדונם
קבורה כפולה: 440 קב' לדונם
קבורה רוויה: 700 קב' לדונם ויותר
קבורה מעורבת: 450 קב' לדונם

פ ר ק 4

סיכום ומסקנות

1. כללי

פרק זה מחולק לשלושה חלקים, הכוללים:

- א. ריכוז ביקושים מול היצעים לקבורה אלטרנטיבית באזורי הארץ השונים.
- ב. פעולות שהתבצעו ותהליך עבודה על מועד פרסום החוברת.
- ג. פעולות שיש לבצע על מנת להשלים את ההיצע לרמת הביקושים בכל אחד מאזורי הארץ, לטווחי התכנון השונים.

2. היצע מול ביקוש

2.1 בהתאם למפורט בפרקים 2 ו-3 להלן תמצית המסקנות וההמלצות:

	* ב י ק ו ש ב ד ו נ מ י ם		האזור
	טווח תכנון של 20 שנים	טווח תכנון של 10 שנים	
היצע בדונמים			
40	20.09	8.49	ירושלים
50	54.10	20.98	חיפה והצפון
40	137.11	58.46	ת"א והמרכז
40	38.86	15.09	דרום
170	250.11	102.95	סה"כ

* שילוב של שליש קבורה רוויה; שליש קבורת שדה; ו- שליש קבורה כפולה (450 קב' לדונם)

בהתאם לטבלה אנו רואים כי בעיקרון קיים פתרון קרקע לביקושים שיכולים להיווצר בטווח של 10 שנים וגם לטווח תכנון של 20 שנים, להוציא איזור מרכז ותל-אביב.

2.2 להלן המלצתנו לתכנון מפורט וביצוע של בתי עלמין מתוך המוצג בפרק סקר הקרקעות.

האזור	ב י ק ו ש ב ד ו נ מ י ם		היצע בדונמים עפ"י סדר עדיפויות וקדימויות
	טווח תכנון של 10 שנים	טווח תכנון של 20 שנים	
* ירושלים	8.49	20.09	נתיב הל"ה 40
חיפה והצפון	20.98	54.10	תל-רגב שלב א' 27
			תל-רגב שלב ב' 23
			מכר ג'דידה 19
סה"כ			69
ת"א והמרכז	58.46	137.11	רמת השרון 20
			גן רווה 20
			פלמחים 70
			ברקת 70
סה"כ			180
דרום	15.09	38.86	באר שבע - שלב א' 40
סה"כ	102.95	250.11	329

* פתרון זמני בנתיב הל"ה עד לאישור התוכנית רכס שורק (הר שלמון) או רכס לבן (אורה עמינדב)

2.3 בהתאם להנחיות מנהל מקרקעי ישראל ולאור הנחיות צוות השרים לענייני קבורה להלן ריכוז החלטות הוועדה ופעולות שבוצעו ע"י צוות חברת טרגט:

החלטות הוועדה לביצוע ע"י ממ"י

- א. 12.3.95 – סעיף 2 – "צוות השרים ממליץ בפני מינהל מקרקעי ישראל להקצות באזור באר שבע שטח לבית קברות אלטרנטיבי מתוך החלק המצוי בשטח הגלילי, עפ"י תוכנית מס' 181/03/5".
- ב. 12.3.95 – סעיף 5 – "צוות השרים מטיל על מינהל מקרקעי ישראל להציע בפניו, תוך 45 יום, הצעה שתאפשר תחילת תכנון של קרקע לקבורה אלטרנטיבית באזור מרכז הארץ".
- ג. 12.3.95 – סעיף 6 – "להטיל על מנכ"ל מינהל מקרקעי ישראל להגיש בתוך 30 יום מסמך אופרטיבי המתייחס לאפשרות להקים בתי קברות אלטרנטיביים בקיבוצים ובמושבים".
- ד. 26.4.95 – סעיף 1 – "לגבי קבורת עולים לא יהודים – פתרונות מידיים".
 1. "יוקצו חלקות בבתי קברות קיימים באזורים ירקון, חיפה וירושלים לקבורתם של עולים לא יהודים".
 2. "בהמשך לכך יפעל השר לענייני הדתות להקמת והפעלת חברות בנות של החברה קדישא המוכנות לטפל בקבורתם של לא יהודים".
- ה. 26.4.95 – סעיף ד' – "מינהל מקרקעי ישראל מתבקש להמשיך ולטפל ביישום החלטה זו".
- ו. 26.4.95 – סעיף 4 – "לגבי קבורה אלטרנטיבית".
 1. "להטיל על מינהל מקרקעי ישראל לטפל מיידית בהשלמת תכנון מפורט לפי חוק התכנון והבניה תשנ"ה 1965, לאתרי קבורה אלטרנטיבית".
 - באזורים חיפה ובאר שבע, ולהמשיך במאמצי איתור קרקע באזור המרכז".
- ז. 26.4.95 – סעיף 6 – "לגבי ירושלים".
 1. "לא יתקיים נוהל ההקצאה האמור שכן לפי ההחלטה בבג"ץ הרשיון ינתן לעמותת "מנוחה נכונה".
 - "עם השלמת הליכי התכנון של בית הקברות החדש (באורה-עמינדב או בהר שלמון) תוקצה הקרקע לעמותה זו, וינתן לה רשיון על ידי המשרד לענייני דתות בו תיכלל רשימת התנאים והקריטריונים לחברות לקבורה אלטרנטיבית כפי שייקבע ע"י צוות השרים לעניין קבורה אלטרנטיבית".
 - ב. "מינהל מקרקעי ישראל יפעל למציאת פתרון ביניים לתקופה שעד לאישור התכנון של בית הקברות החדש במסגרת הישובים הכפריים מחוץ לירושלים. הצעה לפתרון כאמור תוגש לצוות השרים תוך 30 ימים".
- ח. 11.6.95 – סעיף 2 – "צוות השרים לענייני קבורה אלטרנטיבית ממליץ על הקצאת קרקע של 27 דונם בשלב ראשון בתל רגב לצורך קבורה אלטרנטיבית".

בית העלמין אלטרנטיבי באיזור באר שבע

בית העלמין האלטרנטיבי בבאר שבע מהווה חלק מיחידה קרקעית גדולה יותר אשר משמשת לקבורה על פי תכנית מאושרת קיימת.

השטח הקרקעי שהוקצה לטובת הפרוייקט בשטח של כ-40 דונם ממוקם בחלקו המערבי של האתר.

התכנית כוללת מגרש חניה, סככת הספדים, מבנה שרותים, מחסן ומשרד אשר יבוצעו בשלבים במסגרת תקציב מאושר.

עקרונות התכנון

בית העלמין מבוסס על ציר מרכזי ירוק כאשר משני צידיו מתפתחת מערכת הקברים. הכניסה לבית העלמין תבצע דרך סככת ההספדים הממוקמת בתחילת הציר הירוק. כביש טבעתי מאפשר גישה לכל אחד מהקברים עם ארון הקבורה.

מצידו המזרחי של בית העלמין תוקם גדר הפרדה בינו ובין בית העלמין היהודי בתאום עם חברה קדישא.

התכנית מאושרת על ידי מתכנן המחוז במשרד הפנים, ומקובלת על החברה קדישא ומתכננת המחוז של מינהל מקרקעי ישראל.

התכנית נמצאת בשלבי תכנון מתקדמים ביותר ועבודות עפר מתוכננות ותוך כ-3 שבועות יוכנו תיקים למכרז לשלב ראשון של הפיתוח המהווה כשליש מהשטח וכולל את מבני הציבור שהוזכרו לעיל.

במקביל הוחל בתכנון מבני הציבור אשר התחלת ביצועם יהיה בהתאם לאישורי התקציב ולאחר ביצוע עבודות העפר.

זמינות האתר לקבורה (מותנה בתקצוב הפרוייקט לביצוע) 1.12.95.

בית עלמין אלטרנטיבי במרכז הארץ

- מרכז הארץ מהווה את אחת מהבעיות הקשות לפתרון בכל הקשור לאיתור קרקעות לבתי עלמין בכלל ולבתי עלמין אלטרנטיביים בפרט.
- זמינות הקרקעות לפתרון מידי אינו בנמצא בטווח הקרוב פרט לאפשרות אחת שלגביה נוהלו מגעים עם המועצה המקומית רמת השרון (הסיכומים והמגעים בכתב מצורפים בנספח).
- המועצה המקומית רמת השרון קוברת נפטריה בבית העלמין בצומת מורשה.
- תוכנית רש/1/710 שטח בית העלמין הקיים - כ-27.2 דונם. שטח ההרחבה המוצע לבית העלמין כ-50 דונם. השטח הכולל של בית העלמין בתוכנית - 78 דונם.
- המועצה הדתית רמת השרון נזקקת לכ-30 דונם, מתוך ההרחבה המתוכננת. היתרה של ה-20 דונם תיועד לקבורה אלטרנטיבית.
- שטח ההרחבה נמצא בבעלות ממ"י בחכירה לחקלאים - בחלקו מעובד. החלק הדרומי - שטח פרטי.

בישיבה שהתקיימה במועצה רמת השרון ביום 8.6.95 בהשתתפות חיים כהן - מהנדס המועצה, סוכם כדלקמן:

- א. המועצה המקומית באמצעות מהנדס המועצה, תפעל לקידום התוכנית, בתיאום עם מחלקת התכנון במינהל מחוז ת"א.
- ב. התוכנית תתאפיין באלמנטים של צפיפויות גבוהות ע"י שימוש בשיטות לקבורה בקומות לשם ניצול מקסימלי של השטח.
- ג. בית העלמין לעולים שאינם יהודים ולקבורה אלטרנטיבית, ישרת את אוכלוסיית איזור המרכז כולו.

- על מנת להביא תוכנית זו לכלל מימוש יש לטפל באישור הגורמים הבאים:

1. המועצה הדתית רמת השרון.
 2. הוועדה לשמירה על קרקע חקלאית.
 3. מחלקת עבודות ציבוריות (מע"ץ).
 4. אישור הוועדה המקומית והמחוזית.
- אומדן כספי לעלות פיתוח החלקה מצ"ב בנספח.
 - לר"ז סביר לביצוע התוכנית ואישורה ע"י כל הגורמים המוסמכים כשנתיים עד שלוש שנים.

בית עלמין אלטרנטיבי באיזור ירושלים

- מלאי הקרקעות לקבורה בירושלים קטן ביותר והפתרון המוצע הינו הר שלמון או באורה-עמינדב - בבית העלמין המתוכנן תיועד חלקה לקבורה אלטרנטיבית.
- אישור התוכנית ומימושה יקח עוד מס' שנים לא קטן ולכן הוחלט בוועדת השרים למצוא פתרון ביניים עד לאישור התוכנית באחד מהישובים הכפריים באיזור ירושלים.
- קיבוץ נתיב הל"ה הסכים על בסיס הקריטריונים שאושרו בוועדת השרים לפתח ולהפעיל את בית העלמין - סיכומי פגישות עם הקיבוץ מצ"ב בנספח.
- שטח בית העלמין הקיים לצרכי הקיבוץ כ-3 דונם שמתוכם כ-50% מנוצלים והיתרה יכולה להיות מיועדת מיידית גם לקבורה אלטרנטיבית בהיקף של 1 דונם והשאר לצרכי הקיבוץ.
- הרחבת בית העלמין עד להיקף של 50 דונם נוספים ניתנים למימוש על אדמות קק"ל הגובלות בבית העלמין הקיים.
- פיתוח והפעלת בית העלמין עם הקיבוץ יבוצע על בסיס הסיכום כדלקמן:
 - א. ההרחבה תתבצע בהיקף 50 דונם על אדמות קק"ל ותהיה נפרדת ממשבצת הישוב.
 - ב. תפעול בית העלמין והקמתו יהיו באמצעות עמותה שתוקם על ידי הקיבוץ.
 - ג. הפרוייקט יפותח ויתופעל על בסיס הקריטריונים שהתקבלו בוועדת השרים לקבורה אלטרנטיבית והתעריפים של הביטוח הלאומי.
 - ד. הקרקע תוחכר בשלבים לעמותה כמקובל בממ"י לבתי עלמין.
 - ה. הרשיון יוצא באחריות משרד הדתות.
 - ו. בית העלמין ישרת את כל איזור ירושלים. עד להקמת בית העלמין החדש לירושלים.
- על מנת להביא תוכנית זו לכלל מימוש יש לטפל באישור הגורמים הבאים:
 - 1. אישור קק"ל להקצאת הקרקע לקיבוץ.
 - 2. אישור הקריטריונים של הביטוח הלאומי לבתי עלמין אלטרנטיביים.
 - 3. אישור האסיפה הכללית של הקיבוץ.
 - 4. אישור הוועדה המקומית והמחוזית.
 - 5. אישור הנהלת ממ"י
- אומדן כספי לעלות פיתוח החלקה מצ"ב בנספח.
- לר"ז סביר לביצוע תוכנית ההרחבה כשנה עד שנתיים במקביל ניתן לקבור מיידית בבית העלמין הקיים עד לאישור התוכנית. (1995-1997).

בית עלמין אלטרנטיבי באיזור הצפון

- איזור חיפה והצפון אינם במצוקת קרקעות ל-5-3 השנים הקרובות בכל הקשור לקבורה אורתודוקסית.
- הפתרון המוצע לבית עלמין אלטרנטיבי הינו באתר תל-רגב (איבטין) הנמצא בסמוך לכפר חסידים.
- קיימת תוכנית מתאר מאושרת לבית עלמין איזורי על שטח של 630 דונם שתחולק בין הרשויות המקומיות כדלקמן:

עיריית חיפה	359,281.7 מ"ר
ק. טבעון, רכסים וזרבה	27,900.0 מ"ר
ק. אתא	47,016.3 מ"ר
ק. ים, ק. מוצקין, ק. ביאליק	129,190.0 מ"ר
שצ"פ (צמוד לחיפה)	31,915.5 מ"ר
כביש גישה	34,697.9 מ"ר
סה"כ	630,001.4 מ"ר

- חלקה מס' 2 המיועדת בתוכנית לק. טבעון רכסים וזרבה בגודל כ-27.9 דונם תיועד לבית עלמין אלטרנטיבי ברובו הגדול של השטח.
- היוזמת של כל התוכנית הינו החברה קדישא חיפה.
- התוכנית בתחום השיפוט של מ.א. זבולון.
- כביש הגישה לאתר כ-2 ק"מ.
- על מנת להביא תוכנית זו לכלל מימוש יש לטפל באישור הגורמים הבאים:
 1. חתימת הסכם משפטי בין כל השותפים למימון התוכנית, כביש הגישה והשצ"פ.
 2. אישור הוועדה המקומית וטיפול בהפקעות ובהוצאת היתרי בניה.
- החלקה לבית העלמין האלטרנטיבי מתוכננת בימים אלו על ידי מינהל מקרקעי ישראל ותוך כ-3 חודשים התוכנית המפורטת תהיה מוכנה.
- התוכנית תכלול חומר למיכרז וניתן יהיה לגשת לביצוע פיתוח בית העלמין לאחר קבלת היתר בניה ופתרון בעיות המימון.
- אומדן כספי לעלות פיתוח החלקה מצ"ב בנספח.
- לו"ז סביר לביצוע התוכנית כשנה עד שנתיים (1995-1997).

הקצאת חלקות לקבורת עולים לא יהודים בבתי עלמין קיימים

א. בית העלמין בחיפה

- אותרה חלקה פנויה בגודל 3 דונם ברוטו השייכת לעיריית חיפה בסמוך לגדר בית העלמין בחיפה.
- סוכם עם החברה קדישא חיפה שהחלקה תיועד לקבורת עולים לא יהודים ע"י חברת בת של החברה קדישא שתוקם למטרה זו.
- עלויות הפיתוח ימומנו ע"י המדינה.
- סיכום בכתב עם החברה קדישא חיפה מצ"ב כנספח.
- אומדן כספי לעלות פיתוח החלקה מצ"ב כנספח.
- חלקה זו תפטור את בעיית קבורת העולים הלא יהודים בשנים הקרובות עד לפיתוח בית העלמין האלטרנטיבי בתל-רגב.
- לו"ז לביצוע הפרוייקט - מייד.

ב. בית העלמין ירקון

- החברה קדישא תל אביב הסכימה להקצות שטח של 5 דונם בבית העלמין ירקון אשר תשמש כחלקה לקבורת עולים לא יהודים בשנים הקרובות.
- עלות הפיתוח לחלקה זו תמומן על ידי המדינה בשלבים בהתאם לקצב הקבורה כאשר החברה קדישא תפעל גם בחלקה זו ליישום הרעיון לקבורה רוויה (בקומות).
- סיכום הפגישה עם החברה קדישא מצ"ב כנספח.
- אומדן כספי לעלות פיתוח החלקה מצ"ב כנספח.
- לו"ז לביצוע הפרוייקט - מייד.

ג. בית העלמין קיבוץ קרית ענבים

- קיבוץ קרית ענבים הסכים להקצות חלקה בבית העלמין בגודל של 1 דונם לקבורת עולים שאינם יהודים.
- משרד הדתות הגיע לסיכום עם הקיבוץ על פיתוח בית העלמין בהיקף של 2 דונם כאשר 1 דונם ישרת את צרכי הקיבוץ ו-1 דונם את צרכי העולים הלא יהודים.
- עלות הפיתוח לשתי החלקות תמומן ע"י המדינה.
- סיכום עם הקיבוץ מצ"ב כנספח.
- אומדן כספי לעלות הפיתוח מצ"ב כנספח.
- לו"ז לביצוע הפרוייקט - מייד.

ד. בית העלמין הנוצרי בבאר שבע

- קיים הסכם בין הכנסיה היוונית אורתודוקסית לבין חברת IES לקבורת עולים המבקשים טכס קבורה נוצרי בבית העלמין בבאר שבע.
- עיריית באר שבע יוצרת קשיים ודורשת הקמת גדר היקפית.
- ניתן לקבור בחלקה זו כ-180 נפטרים.
- משרד הדתות הביע נכונות לסייע בפתרון הבעיה.
- מכתב החברה מצ"ב כנספת.
- עלות פיתוח חלקה זו והקמת הגדר מצ"ב בנספח.
- לוח לביצוע הפרוייקט - מידי.

מספרנו: (125103)

הצעה להחלטה

מחליטים

- א. "בתמשך להחלטות הממשלה מס' 2257 מיום 19.12.93 ומס' 3952 מיום 18.9.94 להקים ועדת שרים לענייני קבורה שתחליף את צוות השרים הנזכר בהחלטות הנ"ל, ותטפל בענייני קבורה של יהודים, של מי שאינם יהודים וקבורה אלטרנטיבית, בהרכב הבא:
- שר המשפטים-יו"ר, השר לענייני דתות, השר לנקליטת העליה, שר הבינוי וחשיכון, שר חפנים ושר האוצר.
- ב. להסמיך את הוועדה לטפל בנושא קבורה, לזכות הקצאת קרקע לבתי קברות ליהודים, למי שאינם יהודים ולקבורה אלטרנטיבית ולזרז את הטיפול בחשגת האישורים הנדרשים לכך.
- ג. להקנות לוועדה את כל הסמכויות והתפקידים שזווענקו לצוות השרים על פי החלטות הממשלה 2257 ו- 3952 הנ"ל."

דברי הסבר

בתאריך 19.12.1993 בהחלטה מס' 2257 וזקימה הממשלה צוות שרים לענייני קבורה שהיה אמור לטפל בנושא הקצאת קרקע לבית קברות לאזרחים שלא השתייכו לעדה דתית. (הדברים לא הוחלו על חיילים שקבורתם מוטווה ע"י מערכת הבטחון על פי החוק והנהלים).

ביום 18.9.1994 בהחלטה מס' 3952 הסמיכה הממשלה את הצוות לשמש כ"רשות ממשלתית אחת" ברואם להחלטה 285 של מועצת מקרקעי ישראל מיום 29.5.84.

תוך כדי עבודת הצוות התברר שקיימנו גם בעיה חמורה של מציאת מקומות קבורה ליהודים וכי יש קושי מהותי ומעשי כאחוז בטיפול בהקצאת קרקעות לבתי קברות אלטרנטיביים במנותק מהטיפול בבעיה הכללית של הקצאת קרקע לבתי קברות וראוי שוועדה תיתן דעתה על כך.

צוות השרים בא למסקנה שבגלל חשיבות הנושא ראוי שחממשה תמנה ועדת שרים
קבועה שתטפל וזן בקבורת יהודים, וזן בקבורת מי שאינם יהודים יהן בקבורה
אלטרנטיבית, שתחליף את צוות שרים ויוקנו לה כל הסמכויות וחמפקידים שהוענקו
לצוות.

הכוונה היא שועדת השרים תטפל במיאום בין חגומים הנוגעים בדבר כדי להבטיח
מקומות קבורה ליהודים, למי שאינם יהודים ולקבורה אלטרנטיבית בשנים הקרובות
ווקיטת הצעדים והדרושים לכך, וכן תטפל בכל ווקשור לאחריות על חסדרים בטקסי
חלויות בבתי הקברות השונים, בהקצאת קוקע לבתי קברות שלא ושתייכו לעדה דתית
וכו'.

14-08-95

10:07

11/08/95 12:16:00

11/08/95

101

מזכירות הממשלה

שמור

תמלוח מס. 2257 של הממשלה חיוני 12.83

הצעת חוק נפגע פולות איבנו (קבורה) 1991-1
של חו"כ ר. כחן (מס. תתקס"ח)

"2257

מ ח ל י ט י ט:

א. בחתום לטעין 53(ב) כחקון לעבוות ווממשלה -
 לחתנגד לחצעת-חוק נפגע פולות איבנו (קבורה),
 ותשנ"ג-1991, של חו"כ ר. כחן (מס. תתקס"ח).

ב. צוות שרים בהשתתפות שר המשפטים, חשר לקליסח
 העליח, שר הבינוי והשיכון, ונציגי שר הפנים
 וחשר לענייני דתות, יטפל בהקדם בנושא וקצאת קופע
 לביון קבורות לאזרחים שלא השתייכו לעדה ותית (אין
 חדברים וולים על חיילים שקבורתם מוסדרת על-ידי
 מערכת הבטחון על-פי החוק והנהלים).

קצירות הממשלה

שמו

חלטה מס. 1952 של הממשלה מיום 18.09.94הקצאת סדק לבתי קברות חילוניים

"1952

מ ח ל י ט י ס (מח אחד):

- א. לחטמין אונ צות קשרים (שו' המשפטים, שר הבינוי וחשיכון ושר הקליטה) לשמש כ"רשות ממשלתית אחרת" שומליץ על הקצאת קרקעות לבתי-קברות חילוניים, וזאת בהתאם לחלטה 205 של מועצת מקרקעי ישראל מיום 29.5.84.
- ב. לחמליץ בפני מועצת מקרקעי ישראל לחקצות - בהתאם לחלטה 285 הנ"ל - את הקרקעות חודרשות לבתי-קברות חילוניים על-פי חלטה של "הרשות המוסמכת האחרת" ולחעמיד את השטח לרשות גוף שיוסמן על-ידי "הרשות המוסמכת האחרת" לטפל בקבורה חילונית.
- ג. לחטיל על מנכ"ל מינהל מקרקעי ישראל לנשת מיידית לזכנת תוכניות לענין קבורה חילונית ולחטיל על מנכ"ל משור חפנים לטפל מיידית באישורן של התוכניות שנוגשנת כחונאם לחוראות חדין המחייב.

לשכת שר המשפטים
THE OFFICE OF THE MINISTER OF JUSTICE

DATE 14.8.95 תש"ד
REF. 285438 מס' פקט
TEL. 708597 מס' טלפון
894461

FAX TRANSMISSION שידור פקסימיטיה

TO משרד המשפטים אל

FAX NO. 708597 מס' פקט

ATT משרד המשפטים מאו

RE התביעה הנדיו

NUMBER OF PAGES 5 מס' עמודים

COMMENTS התביעה הערות

התביעה
התביעה
התביעה

אם לא התקבלו כל העמודים או חלו שיבושים - נא להתקשר טלפוניית.

IF YOU DID NOT RECEIVE ALL PAGES .PLEASE TELEPHONE IMMEDIATELY.

ק"י

050

388231

מספרנו: (125103)

הצעה להחלטה

מחליטים

"בהמשך להחלטות הממשלה מט' 2257 מיום 19.12.93 ומט' 3952 מיום 18.9.94 להקים ועדת שרים לענייני קבורה שתחליף את צוות השרים הנזכר בהחלטות הנ"ל, וותפל בענייני קבורה של יהודים, וקבורה אלטרנטיבית.

בועדת השרים יהיו חברים שר המשפטים-יו"ר, השר לענייני דתות, השר לקליטת העליה, שר הבינוי והשיכון, שר הפנים ושר האוצר.

א. להסמיך את הועדה לטפל בנושא הקצאת קרקע לבתי קברות לאזרחים שלא השתייכו לעדה דתית. (אין הדברים חלים על חיילים שקבורתם מוסדרת על ידי מערכת הבטחון על פי חוק ונהלים).

ב. להסמיך את הועדה לטפל בנושא הקצאת קרקע לבתי קברות ליהודים, ולזרז את הטיפול בהשגת האישורים הנדרשים לכך.

ג. להסמיך את הועדה לטפל בכל הקשור להסדרים בטקסי ההלוויות בבתי הקברות השונים.

ד. להסמיך את הועדה לשמש כ"רשות ממשלתית אחרת" שתמליץ על הקצאת קרקעות לבתי קברות אלטרנטיביים וזאת בהתאם להחלטה 285 של מועצת מקרקעי ישראל מיום 29.5.84.

ה. להמליץ בפני מועצת מקרקעי ישראל להקצות-בהתאם להחלטות 285 ו- 698 של מועצת מקרקעי ישראל - את הקרקעות הנדרשות לבתי קברות חילוניים על פי החלטה של ה"רשות המוסמכת האחרת" ולהעמיד את השטח לרשות הגוף שיוסמך על ידי ה"רשות המוסמכת האחרת" לטפל בקבורה חילונית.

דברי הסבר

בתאריך 19.12.1993 בהחלטה מס' 2257 הקימה הממשלה צוות שרים לענייני קבורה שהיה אמור לטפל בנושא הקצאת קרקע לבית קברות לאזרחים שלא השתייכו לעדה דתית. (הדברים לא הוחלו על חיילים שקבורתם מוסדרת ע"י מערכת הבטחון על פי החוק והנהלים).

ביום 18.9.1994 בהחלטה מס' 3952 הסמיכה הממשלה את הצוות לשמש כ"רשות ממשלתית אחרת" בהתאם להחלטה 285 של מועצת מקרקעי ישראל מיום 29.5.84.

תוך כדי עבודת הצוות התברר שקיימת גם בעיה חמורה של מציאת מקומות קבורה ליהודים וראוי שהממשלה תיתן דעתה על כך.

צוות השרים בא למסקנה שבגלל חשיבות הנושא ראוי שהממשלה תחנה ועדת שרים קבועה שתטפל הן בקבורת יהודים והן בקבורה אלטרנטיבית, שתחליף את צוות שרים ויוקנו לה כל הסמכויות והתפקידים שהוענקו לצוות.

הכוונה היא שועדת השרים תטפל בתיאום בין הגורמים הנוגעים בדבר כדי להבטיח מקומות קבורה ליהודים בשנים הקרובות ונקיטת הצעדים הדרושים לכך, וכן תטפל בכל הקשור לאחריות על הסדרים בטקסי הלוויות בבתי הקברות השונים, בהקצאת קרקע לבתי קברות שלא השתייכו לעדה דתית וכו'.

מזכירות הממשלה

שמו

החלטת מ"מ. 3952 של הממשלה מיום 18.09.94.הקצאת קרקע לבתי-קברות חילוניים

"3952.

מ ח ל י ט י ס (מה אחד):

א. לחסמ"ד את צוות השרים (שר המשפטים, שר חבינוי וחשיכון ושר הקליטה) לשמש כ"רשות ממשלתית אחרת" שתמליץ על הקצאת קרקעות לבתי-קברות חילוניים, וזאת בהתאם להחלטה 285 של מועצת מקרקעי ישראל מיום 29.5.84.

ב. לחסמ"ד רתוי מועצת מקרקעי ישראל להקצות - בהתאם להחלטה 285 חנ"ל - את הקרקעות הנדרשות לבתי-קברות חילוניים על-פי החלטה של "הרשות המוסמכת האחרת" ולחעמיד את חשטה לרשות גוף שיוסמך על-ידי "הרשות המוסמכת האחרת" לטפל בקבורה חילונית.

ג. לחסיל על מנכ"ל מינח מקרקעי ישראל לגשת מיידית לחכנת תוכניות לענין קבורה חילונית ולחסיל על מנכ"ל משרד הפנים לטפל מיידית באישורן של התוכניות שנוגשנה בהתאם לחוראות הדין המחייב.

14/08/95 16:07 LISHKAT MAZKIR HAMEMSHALA + 372 2 285439

NO. 933 001

מזכירות הממשלה

שמו

תחלטה מס. 2257 של הממשלה מיום 19.12.93.

הצעת-חוק נפגעי פעולות איבה (קבורה), חתשנ"ג-1993
של חח"כ ר. כהן (מס. תתקס"ח)

"2257.

מ ח ל י ט י ט :

א. בחתאם לסעיף 33(ב) בתקנון לעבודת הממשלה -
 להתנגד להצעת-חוק נפגעי פעולות איבה (קבורה),
 חתשנ"ג-1993, של חח"כ ר. כהן (מס. תתקס"ח).

ב. צוות שרים בהשתתפות שר המשפטים, חשר לקליטת
 העליה, שר הבינוי וחשיכון, ונציגי שר ופנים
 וחשר לענייני דתות, יטפל בחקדם בנושא חקצאת קרקע
 לבית קברות לאזרחים שלא השתייכו לעדה דתית (אין
 חדברים חלים על חיילים שקבורתם מוסדרת על-ידי
 מערכת הבטחון על-פי החוק והנחלים).